

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA
Direcția Dezvoltarea, conservarea și comunicarea colecțiilor
Serviciul Carte veche și rară

Cărți din biblioteca contelui
Alexandru Sturdza în
colecțiile BNRM
Catalog

Chișinău 2011

Coordonator de ediție: Tatiana Plăcintă

Alcăt.: Ștefan Lupan
Veronica Cosovan

Redacție științifică: Ștefan Lupan, dr. în filosofie, conferențiar universitar

Redacție bibliografică: Elena Sănduță, Veronica Cosovan

PREFAȚĂ

Unul din obiectivele prioritare ale Serviciului Carte veche și rară este valorificarea colecțiilor prezente în fondurile sale, inclusiv a celor personale, parvenite prin donații de la personalități de vază din cultura și istoria națională. În acest context, colaboratorii serviciului au alcătuit Catalogul „Clara și Pavel Balmuș” (vol. 1 și 2), precum și catalogul cărților din biblioteca personală a lui Alexandru Sturdza (1791-1854), personalitate marcantă în istoria și cultura națională, diplomat, scriitor, publicist și filozof, fiul primului și unicului guvernator de etnie română a Basarabiei Scarlat Sturdza (1730?-1816).

Ca punct de orientare în documentarea colecției „Alexandru Sturdza” a constituit cercetarea bibliografiilor elaborate de colegii de breaslă de peste hotare (România, Ucraina, Elveția, Geneva) ale autorilor: Rodica Maiorescu. *Carte veche străină sec. XVI: catalog*. București, 1996; Elena-Maria Schatz. *Carte veche străină sec. XVI: catalog*. - București, 2001; Jesus Martinez de Bujanda *Thesaurus de la littérature interdite au XVI siècle: auteurs, ouvrages avec Addenda et corrigenda : Index des livres interdits /* . – Geneva, 1996; Шамрай Маргарита. *Альдини в бібліотеках України: Каталог*. Київ, 2008 etc.

Prin investigarea amănunțită a volumelor din cadrul bibliotecii familiei Sturdza am putut urmări dezvoltarea tiparului în Europa deoarece arealul geografic al colecției reprezintă anume această parte a lumii. Multe tipărături sunt ilustrate cu gravuri ale renumiților artiști, printre care Albrecht Dürer, Hans Holbein, Jean Baptiste Le Prince, Sebastien Le Clerc etc.

Colecția este valoroasă datorită și numărului de exemplare cu însemnări manuscrise, interesante prin conținut ori prin proveniență, de ex-librisurile care ne vorbesc despre posesorii succesivi și despre circulația cărților. Însemnările de pe cărți servesc drept mijloc de cunoaștere a epocii în care a fost editat documentul și pun în evidență valoarea lor la acea vreme. Se consideră că însemnările de pe cărți constituie un fenomen tot atât

de vechi pecum apariția unor suporturi materiale pentru scris¹. Valoarea însemnărilor ca sursă istorică depinde de specificul societății într-o anumită epocă.

Prezența lucrării cronicarului polonez *Dlugossi, Ioanis, Historiale Poloniae*. Libri XII... Francofurti : Sumpst. Ioannis Ludovici Gleditschii & Mavritii Georgii Weidmanni, MDCCXI [1711] sporește cu mult valoarea colecției. Volumul respectiv este înscris în catalogul renumit de cărți rare și prețioase a lui Jean François Van de Velde, publicat în Gand (astăzi Gent Belgia) în 1832 și trecut la nr. 11923 cu mențiunea "lucrare rară". În toată lumea s-au păstrat doar 4 exemplare cu acest titlu. Lucrarea prezintă evenimentele care s-au petrecut în Europa răsăriteană între anii 965 și 1480. Autorul i-a dedicat un capitol întreg domnitorului Moldovei Ștefan Cel Mare.

Majoritatea exemplarelor conțin filigrane de diferite forme reprezentative pentru orașele sau țara de unde provine hârtia. Astfel, hârtia cu filigranul "Capul clovnului" era confecționată în Amsterdam, "Capul taurului" – în Italia, "Crinul" – în Franța. Pentru hârtia poloneză sunt specifice filigranele cu blazoanele regale. De multe ori filigranele sunt însoțite de monograme alcătuite din primele litere ale numelui posesorului fabricii de hârtie, proprietarului cărții sau orașului în care era localizată fabrica.

Multe titluri ale operelor lui Barthelemy, Raynal, Rousseau, Voltaire etc., ceau făcut parte din biblioteca personală a lui A. Sturdza, sunt menționate și în catalogul Bibliotecii Teleki², tipărit la Viena în patru volume (1796-1819).

După cercetarea surselor bibliografice alcătuite de colegii din Ucraina putem afirma cu certitudine că inițial biblioteca era mai voluminoasă, cuprinzând exemplare de importanță mondială, precum ar fi incunabulul editat de renumitul tipograf vienez Aldo Manuzio : ALUNNO, Francesco. *Le ricchezze della lingua volgare di M. Francesco Alvno da Ferrara sopra il Boccaccio novamente ristampate ... ricorrette et ampliate dallo istesso autore ... In Vinegia (in casa de' figlivoli di Aldo), 1551.*³

Coperta lucrării este îmbrăcată în piele și ilustrată cu gravura în lemn a lui Francesco Alunno (pseudonimul umanistului Francesco Bailo care a trăit între anii 1485-1556). Cartea respectivă este menționată în bibliografia lui : A. Renouard *Annales de l'imprimerie des Aldes. T. 1-3. Paris, 1825* la nr. 360-361.7 și a lui Adams H. M. *Catalogue of books printed on the Continent of Europe 1501-1600 ... Vol. 1-2. Cambridge, 1967* sub nr. 843.

Astăzi ediția aldină se găsește la biblioteca Universității de Stat "Iliia Mecinikov" din Odesa ca și alte lucrări nu mai puțin importante, care au făcut parte din biblioteca de odinioară a ilustrului filolog, politician și estetician Alexandru Sturdza. Cum au ajuns colecția contelui Sturdza în această bibliotecă aflăm în lucrarea *Быть а не казаться: Александр Стурдза и его время* editată la Kiev în 2004, în care se relatează, în baza documentelor de arhivă ucrainene, că după moartea lui Alexandru Sturdza, fiica sa Maria (1820-1890) a donat o parte din biblioteca tatălui ei bibliotecii universității.

Primul act de donație a fost întreprins prin anii 1829-1830, când a fost deschisă prima bibliotecă din ținutul Novorosiei, înființată după prototipul Bibliotecii Imperiale din

¹ Marieta Chiper. Vechi însemnări românești ca izvor istoric. București, 1996, p.11.

² Biblioteca Teleki înființată în Transilvania în 1802 de baronul transilvănean Samuel Teleki.

³ Маргарита Шамрай. Альдини в бібліотеках України: кат. Київ 2008, р. 71.

Sankt Petersburg, la inițiativa guvernatorului Novorosiei și Basarabiei M. Voronțov. Instituția a devenit peste ani Biblioteca Științifică de Stat „M. Goki” din Odessa. Din documente de arhivă se cunosc legături amicale dintre Ruxanda Sturdza-Edling (1786-1844), sora lui A.S. Sturdza și membrii familiei Voronțov, mai cu seamă Elizaveta Voronțov⁴, soția guvernatorului. Aceste date ne determină să credem că, alături de alți mecenai ai vremurilor de atunci, membrii familiei Sturdza au contribuit prin donații de carte și nu numai la susținerea acestei instituții.

Studierea marginaliilor din lucrarea teologului Gheorghe Koressios, datată cu sec. al XVIII-lea, din aceeași bibliotecă din Odessa, ne duce la concluzia că la constituirea bibliotecii familiei Sturdza și-au adus aportul mai multe generații și cărțile au fost transmise generațiilor ulterioare din tată în fiu. Ca argument ne servește nota de posesie de pe pagina 1 a lucrării sus-menționate, semnată de Scarlat Sturdza în limba greacă și datată cu anul 1780.

Documentele din biblioteca personală a lui A. Sturdza fac parte din patrimoniul valoros documentar al BNRM. Scopul urmărit prin studierea acestui tezaur a fost elaborarea și publicarea unui catalog de colecție pentru a scoate din anonimat moștenirea culturală existentă în Biblioteca Națională a Republicii Moldova.

La structurarea catalogului am optat pentru criteriul alfabetic iar în cazul unde lucrările sunt în mai multe volume, am folosit criteriul cronologic. Descrierea bibliografică este efectuată de visu în conformitate cu recomandările standardului internațional ГОСТ 7.1-2003 «Библиографическая запись. Библиографическое описание. Общие требования и правила составления».

În descrierea titlurilor s-a păstrat ortografia originală. Lucrările la care nu erau indicați autorii i-am identificat după surse de referință și au fost trecuți în descriere în paranteze pătrate. Aceeași metodă s-a aplicat și la determinarea locului și anului de ediție.

Pentru concretizarea numărului total de volume ale lucrărilor, în cazul când în colecție sunt doar unele din ele, am apelat la bazele de date on-line ale bibliotecilor europene.

Catalogul este însoțit de următorii indici: **geografic și de nume. Indicele geografic** reflectă informația despre locul (orașul) editării (denumirea originală și actuală). Indicele de nume cuprinde numele autorilor, tipografilor, editorilor, traducătorilor însoți de anii de viață, curentul literar ce-l reprezentau și orașele în care au activat.

Lista prescurtărilor de cuvinte a fost întocmită conform standardelor: ГОСТ ИСО 832 «Библиографическое описание и ссылки. Правила сокращения слов и словосочетаний на иностранных языках» și STAS 8256-82. Informare și documentare. „Prescurtarea cuvintelor și expresiilor tipice românești și străine din referințele bibliografice”.

Sperăm ca lucrarea de față să fie util istoricilor, savanților, bibliografilor și tuturor celor interesați de carte veche.

Veronica Cosovan

---

⁴ В.Орти, Запиши себя в историю. // В: Пассаж одесский ежемесячный журнал, 2000. – № 9.

O comoară valoroasă

„Nu este lucru mai dăinuitor peste timpuri decât scrierea cărților”, așa începea Nicolae Milescu voluminoasa operă *Hrismologhion*, iar în *Cartea ieroglifică* adauga că „oamenii laudă orice lucru care este mai de demult și vechi și îl privesc ca o minune, și este parcă din natură între oameni ca despre cele antice, fie scrise sau zugrăvite, fapte sau obiecte create să asculte cu plăcere, cu tragere de inimă și să se minuneze”⁵.

Ne bucură prezența cărților (ajunse până la noi, măcar în parte), din fosta bibliotecă a contelui Alexandru Scarlat Sturdza, aduse din Odessa, însă pentru a le pune în circuit științific și cultural se cere o descriere a acestui tezaur, acumulat de la anii 30 ai secolului XVII, până la mijlocul secolului XIX, adică mai bine de două secole. Aceste cărți, tipărituri din majoritatea centrelor de cultură din Europa, prezintă fiecare în parte rarități bibliografice cu o soartă diferită, cu atât mai mult că sunt într-o culegere unitară.

Păstrarea cărților este un act de sfințenie în cultura oricărui neam, deoarece prin grija de tezaurul livresc se manifestă tendința spirituală către veșnicie, iar cărțile prezintă izvorul nesecat de cunoștințe, înțelepciune și prin acestea – memoria umanității. Bibliotecile particulare, prea puține în părțile noastre fac parte din Patrimoniul spiritual național și necesită ocrotirea și întreținerea din partea statului. Lipsa unui plan de protejare a culturii și, în special, a cărților a dus la împrăștierea pe alte meleaguri a comorilor de carte. Pentru bibliografi prezintă o valoare chiar și registrul cărților, efectuat cu diferite scopuri, dacă în realitate cărțile nu s-au păstrat. După astfel de registre judecăm despre gradul de răspândire a culturii și cunoștințelor în cercurile de cărturari, despre limbile, în care cunoștințele căpătau acces la cititorul nostru.

Descrierea cărților în sens larg ține de domeniul bibliografiei. Informația despre cărți poate fi raportată la exteriorul lor și particularitățile distinctive, la complexitatea volumelor, iar pe de altă parte ea poate avea referire la conținutul lor, la operele care, cu preponderență, au trezit interesul cititorilor.

Puținele investigații în vederea cercetării materialului livresc, a cărților tipărite, devenite rarități ale literaturii artistice, social-politice și filosofice, științelor naturale răspândite în Moldova ne arată că marea majoritate a cărților erau aduse din Franța sau din alte țări, dar în limba franceză. Aceasta reiese și din conținutul cărților rare din Biblioteca Județeană „Gh. Asachi” din Iași, autorii cărora sunt aceiași ca și ai cărților din biblioteca sturdzeștilor – A. L. Thomas, J. de Thou, D’Alembert, L. Ariosto, Fr. Th. Arnaud, J.J. Barthélemy, J.-B. Bossuet, E. Condillac, F. Fenelon, I. Lange, J. Milton, Ch. Montesquieu, G. Raynal, J. de Retz, S. Richardson, W. Robertson, Ch. Rollin, J. J. Rousseau, M. Cérvantes, Fr. Voltaire, Curce Quinte cu ediții în franceză⁶.

O bibliotecă particulară era a domnitorului Grigore A. Ghica, care dăruiește o parte din cărțile sale bibliotecii Academiei domnești din Iași, în 1766, printre care și culegerea de documente în multe volume de I. Rousset *Récueil historique d’actes, negociations, memoires et traites* publicate la Haaga și Amsterdam în 1728-1755, precum și

⁵ Николай Спафарий. Эстетические трактаты. Ленинград, 1978, с.126

⁶ Căt. Bordeianu, Lyana Troia. Carte veche în colecțiile Bibliotecii Județene „Gh. Asachi” din Iași (sec. XIV, XVII, XVIII). Iași, 2008.

Recherches sur les alliances et les interets entre la France et la Suède, editată în Leipzig și Amsterdam în 1756⁷.

Gr. A. Ghica îl avea ca secretar pe francezul Jean-Louis Carra, care a scris *Istoria Moldovei și Valahiei*, tipărită la Iași în 1777, în care scria, cu oarecare mândrie pentru patria sa franceză, că în principatele Moldova și Valahia la domnitori și la mulți boieri în palate și conacuri se găsesc cărți în limba franceză. Însă autorul ne comunică și despre restricțiile care însoțeau răspândirea literaturii progresiste: „Mulți boieri tineri au operele lui Voltaire și gustul scriitorilor francezi astăzi ar deveni obiect de comerț în aceste țări, dacă patriarhul Constantinopolului n-ar fi amenințat cu mânia cerului pe toți cei care vor citi cărți romano-catolice, mai ales ale dlui Voltaire⁸. Observăm că în biblioteca lui Al. Sturdza și în cea din Iași operele iluminiștilor francezi sunt cele editate în timpul vieții lor, căci ulterior, în perioada Restaurației în Franța, numai în anii 1817-1824 operele lui F. Voltaire au fost tipărite de 12 ori, în total mai mult de 1,5 milioane de exemplare. Prin urmare cărțile au fost procurate în timpul când interesul către cugetarea liberă era destul de privat, chiar autorii publicau operele anonim sau nu indicau locul ediției, deci ideile iluministe erau propagate clandestin și în cercuri înguste de intelectuali. Atitudinea față de operele iluminiștilor era destul de contradictorie, de la ură și blestemul cu care le califica guvernele și reprezentanții bisericii (cum o făcea și Al. Sturdza) până la compasiunea și binecuvântarea schimbărilor la care au purces intelectualii francezi. Reflectând situația de cenzură din Rusia, autorul traducerii operei lui F. M. Voltaire *Henriada* a socotit necesar să confirme cu propria-i autoritate că lucrarea nu prezintă niciun pericol ideologic⁹.

Principatul Moldovei spre sfârșitul sec. XVIII a cunoscut o influență simțitoare a iluminismului francez prin intermediul celor mai avansate personalități, fapt care reflectă destrămarea relațiilor feudale și speranța pentru înlocuirea acestora cu noi relații social-economice, care ar scoate țara din starea prea înapoiată din punct de vedere cultural și economic. Păturile dominante manifestau grija de a fi la curent cu cele mai noi realizări ale minții omenesci, de a asimila tezaurul cultural de două milenii, care în țările Europei era destul de larg pus în funcție, cercetat și propagat în sute de cărți voluminoase.

La sfârșitul sec. XVIII în Principate se fac traduceri ale unor opere de autori europeni vestiți. Ioan Cantacuzino traduce opere de Montesquieu, J. J. Rousseau și A. Pope. Logofătul Ioan Chira traduce *Istorie adunată a împărăției rusăști* de împărăteasa Ecaterina II. Gherasim Clipa, care făcea studii la Leipzig, a tradus *Istoria Americii*, *Istoria craiului Sfeziei Carol al XII* de Voltaire și altele, dar acestea au circulat în manuscrise. Însă în primele decenii ale sec. XIX apar de sub tipar traducerile lui Ioan Heliade Rădulescu din Marmontel: *Bărbatul bun*, *Femeia bună*, Buc., 1832, din Moliere *Amfitrion* Buc., 1835, *Gerusalem liberata* de J. Milton, *Orlando furiosu* de L. Ariosto, *Infernul* de Dante, *Ciclopele tristei figuri* 1854, *Crucea de argint* de Eugen Sue.

⁷ Șt. Bîrsănescu. Academia domnească din Iași 1714-1821. București, 1947, p. 157, 160.

⁸ Г.Карра История Молдавии и Валахии с рассуждениями о настоящем состоянии сих обоих княжеств. СПб. 1791, с. 179. Chiar în patria lui Voltaire, guvernul Franței a satisfăcut cerința episcopilor și a interzis prin decretul Consiliului de Stat din 3 iunie 1785 editarea operelor complete ale lui Voltaire, pentru 18 milioane de lire.

⁹ Ф. Вольтер, Генриада, героическая поэма. Москва, 1790, с.4

Anton Barsov semnează: "Я читал сию книгу под заглавием *Генриада*...и не нашел в ней ничего противного наставлению, данному мне о рассматривании печатаемых в Университетской типографии книг, почему она и напечатана быть может.

Costache Aristia traduce *Iliada* de Homer (t. I. Buc., 1837), *Paralela* de Plutarh, Buc., 1857. Simion Marcovici publică traduceri: *Culegere de cele mai frumoase nopți ale lui Jung* (ed. 2, Buc., 1835), *Velisarie* de Marmontel, *Filip și Orest* de Alfieri, Buc., 1847. Stanciu Căpățâneanu traduce *Mărimea romanilor* de Montesquieu (1830). Grigore Alexandrescu traduce tragediile lui Voltaire *Meropa*, *Alzira sau americanii*, Buc., 1835 și poezii ale aceluiași autor (Iași, 1842, *Eliezer și Neftali* de Florian, Buc., 1832 și multe altele, însă aici notăm doar opere de autori prezenți și în colecția Sturdza.

Biblioteca familiei Sturdza, care conține 203 unități, este transferată, în 1970-1971, la Biblioteca Națională a Republicii Moldova din Biblioteca Regională „I. Mecinikov” din Odessa. Toate au ștampila „Стурдзовская библиотека” și, desigur, constituie blocul de bază a fostei biblioteci a dinastiei sturdzeștilor. Patru sau cinci generații au contribuit la colecționarea cărților. Dacă luăm drept puncte cronologice de orientare anii apariției tipăriturilor, apoi de la apariția primei cărți *Tâlcuirile lui Theofilact al Bulgariei* ediția întreprinsă de Aug. Lindsell cu traducerea în latină de F. Montaine (Londra, 1636), până la cartea lui Irving Washington (1846)¹⁰⁶ sunt 210 ani. Adică biblioteca a început să se scilpuiască pe timpul lui Vasile Lupu, în anul nașterii viitorului cărturar Nicolae Milescu Spătarul și puțin înainte de apariția primei cărți tipărite în limba țării – *Cazania* lui Varlaam.

Prima carte prezentă în colecție a fost probabil cumpărată de Matei, unul din trei feciori ai lui Dumitru Sturdza, fost mare vistiernic (1615), care a trăit prin anii 1581-1615. Matei a fost și el mare vistiernic, s-a căsătorit cu fiica domnitorului Moldovei Gheorghe Ștefan și, după 1658, se afla lângă acesta la Stettin în Pomerania. Amintim că peste câțiva ani la Gheorghe Ștefan vine și Nicolae Milescu Spătarul. Din primii cincizeci de ani s-au păstrat doar trei cărți și încă din următorii 50 de ani – 16 cărți. Majoritatea achizițiilor revine anilor 1762-1792 în care perioadă sunt cumpărate cărți editate în fiecare an, cu excepția anului 1791: cinci ani câte un volum, iar ceilalți ani de la 2 până la 13 volume (vezi Tabela 1).

Deci, vedem că grosul colecției revine perioadei maturității lui Scarlat Dumitru Sturdza până la plecarea sa în Rusia și înainte de nașterea fiului său Alexandru.

O parte, și anume 25 de cărți cu coperta de piele, sunt însemnate cu litere adâncite, de aur „CH. SZ.” în partea de sus în mijloc (vezi foto). După părerea noastră, această abreviere este numele Charles Sturdza, redat în maniera franceză a numelui grecesc Scarlat. Două cărți, ediții din 1652 și 1721, sunt de până la nașterea lui Scarlat, deci, de la tatăl Dumitru și bunelul Sandu sau chiar de la străbunelul Chiriac (cca 1620-1682). Celelalte 23 sunt ediții cuprinse între anii 1754-1772. Majoritatea din acestea, 19 la număr, sunt editate la Paris, iar celelalte, câte un volum – la Bruxelles, Strasbourg, Züllichow, Lille, Auguste și Amsterdam. Dintre acestea editate la Paris fac parte 8 volume *Viețile oamenilor iluștri* de Plutarh, 3 volume de Ch. Rollin *Felul de a însuși și a studia operele artistice*, 3 volume de texte ale autorilor iluștri greci și romani de P. Chompré, 2 volume de *Geografia universală* de A. F. Büsching, care conțin descrierea amănunțită a Rusiei și Poloniei, a Prusiei, Germaniei, Austriei, Boemiei, Sileziei, Moraviei.

¹⁰ Washington Irving. Ansgemählte Schriften. I theil. Frankfurt am Main, 1846, 471 p.

În colecție se găsesc 9 volume care au aparținut, după prezența autografului, Alexandrinei de Sturdza, persoană care nu este atestată de genealogiile aceste familii. Volumele conțin *Scrisorile sau viața domniței Clarisse Harlove* de S. Richardson, roman foarte citit în epoca dată ⁷11.

Formarea acestei biblioteci ar constitui o pagină aparte în istoria culturii Moldovei medievale și a intereselor boierimii pentru știința și cultura europeană. Fără îndoială că și cărțile care nu au semnele „CH. SZ.” pe copertă în majoritatea lor au fost cumpărate și au aparținut lui Scarlat Sturdza.

Aici avem nevoie de date genealogice care ne-ar înfățișa înaintașii familiei Sturdza de la începutul secolului XVII. După schema genealogică alcătuită de Octav G. Leca ⁸12 un oarecare Ioan Sturdza, pe la 1550, era hatman al Moldovei, care, căsătorit cu Neacșa Hohulea, l-a avut pe Dumitru, mare vistiernic (1581-1615). De la Dumitru se trag trei feciori: Barboi (cneaz), Matei (mare vistiernic) și Vasile (hatman). Marele vistiernic Matei a luat de soție pe fiica domnitorului Moldovei Gheorghe Ștefan, care după 1658 se afla la Stettin în Pomerania, după cum am menționat mai sus. Cu ea a avut trei fiici: Safta, Maria, Alexandra și trei feciori: Teodor (spătar), Ilie (portar la Suceava) și Chiriac. Pârcălabul de Hotin Chiriac a avut și el șase copii: doi (Safta și Ion) de la prima soție, Alexandra Prăjescu, și patru de la a doua soție, Ana Isarie: (Anghelina, Maria, Anastasia și Sandu (cupariul) ⁹13.

Fiul lui Chiriac ¹⁰14 pârcălabul, Ion, mare vornic în 1705, căsătorit cu Irina Bucium, a avut cinci copii: Maria, Caterina, Sandu, Constantin și Mihai. Dintre aceștia, Sandu, fost mare logofăt, căsătorit cu Safta Paladi a făcut șase copii: Caterina, Ioan, Maria, Constantin, Dumitru și Ștefan. Trei dintre feciori – Ioan, Dumitru și Ștefan au ajuns la dregătoria de mare logofăt. Dumitru căsătorit cu Ruxanda (Roxandra) Ghica a avut și el cinci copii, trei fete și doi băieți: Zoe, Smaranda, Maria, Scarlat și Grigore.

Deci de la Chiriac la Ion, de la Ion la Sandu, de la acesta la Dumitru și de la Dumitru la Scarlat Sturdza, guvernatorul Moldovei, până în 1792 au trecut cărțile alcătuiind un tezaur cultural în această familie. Înaltele dregătorii, mai ales cea de mare logofăt pe care le dețineau sturdzeștii, atestă marea lor cărturărie, interesul pentru cultura europeană. Pe de altă parte, se simte atracția către cultura greacă, către originile neamului. Alexandru Sturdza avea mulți prieteni și cunoscuți printre greci, multe

---

¹¹11 De la S. Richardson vine tradiția de a numi „lovelas” tinerii cu caracter ușuratic, feteleg.

¹²12 Octav George Lecca. Genealogia a 100 de case din Țara Românească și Moldova. București, 1911, p. 83.

¹³13 Cercetări genealogice a familiei Sturdza au fost întreprinse de la mijlocul sec. XIX, apoi de Gh. Bezviconi, Șt. Gorovei și alții, însă e necesară precizarea legăturilor de rudenie a multor familii și persoane.

¹⁴14 Chiriac Sturdza este nepotul lui Gheorghe Ștefan, domnitorul Moldovei (1654-1667), de la o fiică căsătorită cu Matei Dumitru Sturdza. Chiriac s-a născut aproximativ după 1620 și a murit în 1682. În documentul din 2 aprilie 1656 în Sfatul Domnesc este atestat alături de Hăbășescu ca pârcălab de Hotin. La 30 iunie 1656, în pereche cu Chiriac Sturdza era pârcălab de Hotin și Pavel Albotă, care în 1657 este atestat în dregătoria de jitnicer, apoi se duce în pribegie cu tatăl lui Chiriac la fostul domnitor Gheorghe Ștefan la Stettin. Dar, deja la 21 martie 1673, e scris postelnic, apoi cade în nemila domnitorului Duca. Chiriac avea moșii întinse în toată Moldova, dar și în dreapta Nistrului a primit danie 1/6 parte din satul Sămășcani (Orhei), precum și a achiziționat moșia satului Lucașevca lângă Orhei.

generații din familia Sturdza s-au înrudit prin căsătorie cu familiile grecilor fanarioți – Hrisoverghi, Paladi, Rosetti, Ghica, Moruzi, Calimachi.

De la Chiriac Sturdza până la Alexandru posesori ai cărților au fost șase familii cu minimum de 32 de persoane.

Ne dăm bine seama că aceste cărți au putut fi procurate și mult de la data apariției lor, însă în cazul dat avem opere de valoare culturală, care erau căutate în cercurile savante și deci, timpul de la apariție până la procurarea pentru biblioteca personală era mult mai restrâns. Unele cărți, puține la număr, au aparținut altor persoane și au fost procurate, probabil, de la buchinar. Marea majoritate a cărților poartă anul apariției de până la nașterea lui Alexandru Sturdza, deci, puteau fi deja, în biblioteca părinților săi Scarlat și Sultana. Ulterior vom arăta că Scarlat a avut destule opere ale autorilor francezi iluminați pentru a îmbrățișa volterianismul, după cum presupunea N. Iorga. Se confirmă, prin urmare, că la completarea bibliotecii au contribuit mai multe generații.

În continuare ne întrebăm, care sunt căile de peregrinare a acestei biblioteci. Este cert că biblioteca inițial se afla la Iași, dar a fost ea oare transferată la Petersburg și lângă Moghiliiov în 1792, când familia Sturdza s-a mutat cu traiul? Poate în acest timp ea a fost direct adusă în Basarabia, la moșia Sturdzeștilor din județul Bender (Manzâri), ca peste mulți ani să nimerească la Odessa? Dacă luăm în considerație starea de cenzură, de restricție în privința răspândirii operelor filosofilor francezi „dăunătoare religiei ortodoxe și orânduirii autocratice” conform statutului primit în 1804, putem presupune că membrii familiei Sturdza, rudele și prietenii aduceau în Basarabia cărțile în mod clandestin. De exemplu, Elena Sturdza, locuitoare din Iași, la 8 iulie 1835 a adus în Basarabia 12 cărți în limbi străine, printre care erau și volumele *Histoire de Charles XII roi de Suede*. Erau oare acele cărți, pe care le vedem prezente în biblioteca A. Sturdza?¹¹¹⁵

Putem afirma că majoritatea cărților au fost cumpărate și aduse personal de membrii familiilor Sturdza din orașele Europei, când aceștia făceau călătorii în diferite țări sau erau la studii în universitățile Europei. Foarte puțin cunoaștem căile de studenție a sturdzeștilor de până la 1800. Se știe că în anul 1695 unul din sturdzești, Vasile, se afla în Transilvania, când a copiat un Ceaslov pentru învățarea scrisului și citirii. Acest Vasile Sturdza era învățător din Iași¹²¹⁶.

Localitățile în care au fost editate aceste cărți, de asemenea, prezintă interes bibliografic, mai ales cărțile filosofilor iluminați din Franța, care au apărut în timpul vieții autorilor, adesea clandestin, fără indicarea orașului editării.

---

¹¹ 15Pe lângă opera istorică a lui Voltaire despre Carol XII, integră în franceză și italiană, în biblioteca Al. Sturdza este textul prescurtat: „Histoire abrégée de Charles XII-ème Roi de Suède” par Mr. Voltaire în: „Naïveté de la langue française, ou morceaux qui sont regardé comme classiques, alcăt. de Mertens. [Paris], 1769, Augsburg 1 mars 1769, p. 161-270. Mai este un fragment de 122 pagini în *Histoire de l'Empire Ottoman* de Vincent Mignet, nepotul și moștenitorul lui F. Voltaire, în prima ediție, Paris, 1761, p.78-199.

¹² 16 O. Ghibu, Din istoria literaturii didactice românești. București, 1975, p. 38-39, 284.

Iată geografia tipăriturilor:

Nº	Oraşul	Nr. de cărţi	Nº	Oraşul	Nr. de cărţi
1	Paris	71	19	Carlsruhe	1
2	Glasguo	1	20	Patras, Piraei	1
3	Amsterdam	13	21	Frankfourt am Main	2
4	Aux-Deux-Ponts	13	22	Leipzig (Lipsiae)	13
5	Rouen	6	23	Züllichow	2
6	Magdeburg	1	24	Avignon	3
7	Geneva	11	25	Reuttlingen	7
8	Bruxelle	4	26	Orlean	1
9	Weimar	1	27	Berlin	1
10	Maestricht	5	28	Lion (Lyon)	1
11	Leide	1	29	Strassbourg (Argentorati)	13
12	Londres (Londini)	4	30	Lausanne	1
13	Venezia (Venice)	8	31	Stouttgard	2
14	Neuchastle	1	32	Lille	1
15	Wien (βιεννη)	5	33	Lemgov	1
16	Coburgi	1	34	Auguste, Memminge	1
17	Iena	1	35	Genova	1
18	Moscou	2			

Deja avem date că prin 1830-1835 în Iași era și un magazin de cărți franțuzești cu o sală de citire, fapt care atestă legăturile puternice ale boierimii cu cultura franceză, interesul pentru evenimentele social-culturale din Europa, însă aceste relații aveau rădăcini vechi, de mai mult de un secol, pe care le găsim la membrii familiilor Sturdza.

Deși nu sunt cercetări speciale, putem doar presupune că rolul acestor familii, alături de familiile Cantacuzino, Iordache ș.a., în îmbogățirea culturii moldovenești prin intermediul limbii franceze a fost considerabil, deoarece nici nu putea fi vorba de traduceri în limba poporului până la acele vremuri (chiar și în limba rusă).

A. Demidov a scris despre domnitorul Mihail Sturdza (1834-1849), menționând că, după transformările întreprinse de generalul Kiseleff, el a fost primul domnitor ales prin votare, că avea aproape 40 de ani și „manifesta darul deosebit al cuvântului, cunoștințe rare și dragoste înflăcărată pentru poporul său”. Era căsătorit cu o grecoaică din Constantinopol și avea doi feciori, care în 1837 făceau studiile la Berlin.¹³17 Cu vreo 20 de ani mai înainte, în Germania, și-a făcut studiile și Alexandru Sturdza. Prin 1830-1833, în Moldova mare logofăt cu împuterniciri judiciare era Constantin Sturdza, căruia i-a fost dedicată *Codica țivilă a Moldovei*, apărută la Iași, în 1833, în tipografia „Albina” lui Gh. Asachi. Pe la 1819, pe când Alexandru făcea studiile în Germania, Ion Sturdza, cămărașul Balșa, consilierul Panaiot-Cazimir, spătarul Petrachi-Cazimir, boierul Gobal și alții au certificat proprietățile asupra pământurilor din Bugeac, care recent erau colonizate, din ordinul guvernului țarist, cu bulgari, nemți și elvețieni. Faptul acesta era un act de protest împotriva înstrăinării pământurilor strămoșești ale Moldovei, căci generalul guvernator I. Inzov, cu adâncă nemulțumire, raporta țarului în Odessa la 19 martie 1819 prin ministrul de interne, contele Cociubei, despre acest act al boierilor țării. Despre cultura de creșterea animalelor în gospodăriile sturdzeștilor ne spune căpitanul rus A. Zașciuc¹⁴18 că moșierul din județul Bender, „fostul guvernator Sturdza”, precum și moșierul, contele Edling după războiul cu turcii din 1828-1829 și-au înmulțit turmele de oi *merinos*. În județul Bender oile cu lână subțire erau cele mai multe în raport cu cele simple: 68 423 capete față de 17 052, majoritatea cărora erau în gospodăria moșierilor Sturdza.

Cu regret, constatăm că nu avem cercetări istorico-economice ale acestor meleaguri și moșii, ca să putem urmări soarta bibliotecii A. Sturdza, a altor acte de cultură din Basarabia. Subliniem că majoritatea cărților sunt scrise în limba franceză, însă avem cărți în limbile greacă veche și latină, neogreacă, italiană și germană, totodată ediții bilingve: greco-franceze, italiano-franceza, greco-latine,

---

¹³ 17 Anatole Demidoff. Voyage dans la Russie méridionale et la Crimée par la Hongrie, la Valachie et la Moldavie.– Paris, 1854, p.159-160.

¹⁴ 18 Материалы для географии и статистики России, собранные офицерами генерального штаба. Бессарабская область : [в 2-х ч.]. Ч. I / сост. Генерального штаба капитан А. Защук. СПб., 1862, с. 306.

latino-franceze, traduceri din germană în franceză, precum și un dicționar francez-german, ceea ce ne face să conchidem că Alexandru Sturdza, precum și înaintașii familiilor Sturdza, era mai bine familiariza cu limba franceză, alături de cea greacă și rusă.

Referitor la conținutul cărților prezente în biblioteca supusă cercetării, acesta poate alcătui un program vast de investigație, care ne-ar înfățișa amploarea cunoștințelor din diferite domenii ale culturii și științei. În prezentul studiu putem numi doar acele compartimente după care, desigur cu aproximație, am clasificat toate cărțile:

1). Beletristica (epistolară, estetică, dramatică)	48 unități
2). Istoria universală (antică, modernă)	45 unități
3). Filosofia	30 unități
4). Geografia și istoria (geografia politică, economică)	23 unități
5). Istoria bisericii	10 unități
6). Etica (etichetul, educația manierelor)	6 unități
7). Poezia	6 unități
8). Dramaturgia	5 unități
9). Limba și literatura (pedagogia, gramatica)	6 unități
10) Politica, diplomația	4 unități
11). Științele naturii (biologia)	4 unități
12). Jurisprudența, istoria dreptului canonic	2 unități
13). Economia	1 unitate
14). Bibliografie	1 unitate
15). Retorica	1 unitate
16). Teologia	2 unități
17). Fizica	1 unitate
18). Matematica teoretică, aplicată	3 unități
19). Arta militară (navigația, infanteria)	2 unități
20). Gramatica	1 unitate

Menționăm că marea majoritate o constituie cărțile de istorie și filosofie, etică și literatură artistică. Istoria și geografia este cuprinsă în vestita ediție a lui A. F. Büsching, foarte cunoscută de contemporani. Compartimentul *Filosofie* este reprezentat îndeosebi de cărțile iluminiștilor francezi Voltaire, Condillac, Rousseau, Mably, Montesquieu, Diderot.

***

Alexandru Sturdza a scris o scurtă lucrare de îndrumări pedagogice pentru careva Charles, fiul soților Belabre, *Plan pentru educația unui tânăr creștin de credință catolică, nobil francez*, inspirat de voluminoasa lucrare *Cours d'étude pour... Ferdinand* de E. Condillac.

Aici găsim recomandări prețioase ale operelor autorilor de fond pentru studierea istoriei, adică inițierea în știință spre deosebire de prima treaptă – educația religioasă, care este baza educației morale, după cum credea autorul. Până la vârsta de 10-12 ani copilul, pe lângă Catehisis, Evangheliile și Istoria Sacră de Royaumont¹⁵ trebuie să citească *L'Histoire ancienne* de Rollin (în culegerea dată este Rollin [Charles] cu opera în 12 volume, „*De la maniere d'enseigner et d'étudier les belles-lettres* Paris, 1764, volumele 1, 2 și 4).

Istoria antică de Rollin, după spusele autorului, este o lucrare prețioasă de nu are asemănare, captivează imaginația, îmbogățește memoria, dezvoltă simțul și judecata, nu este o schiță goală care să stingă gustul de istorie. Despre studierea istoriei în general A. Sturdza spunea că ea este învățătura învățăturilor, știința superioară, ajutoarea religiei, când este studiată din asemenea surse sigure. Fără de cunoașterea istoriei omul este o ființă dezmoștenită (lăsată fără sprijin).

După operele lui Rollin, elevul trebuie să folosească operele continuatorilor – Crevier, Tillemont sau Lebeau. Să folosească de Gibbon, să citească operele lui Robertson în prescurtare: *Istoria Franței*, *Istoria domniei lui Carol al V-lea* și *Descoperirea Americii*, traduse în franceză de Suard. Crevier [Jean Baptiste Louis] e prezent în biblioteca lui A. Sturdza cu un volum din cele două de *Retorica franceză* (Paris, 1768 vol. I), Le Beau [Charles] de asemenea, e prezent cu un volum (al III-lea) din *Histoire du Bas-Empire en commençant a Constantin le Grand* în 22 (27) volume (Paris, 1759)¹⁶ 20.

Tillemont [Louis-Sébastien Le Nain de] însă este reprezentat mai deplin, cu 4 volume din șase ale operei *Histoire des empereurs et des autres princes qui ont régné durant les six premier siècles de l'Eglise... des écrivains profanes* (Veneția, 1732). Edward Gibbon e prezent cu *Istoria decăderii imperiului Roman* (vol. III) în traducerea lui C. de Mokarky (Paris, 1789). W. Robertson e prezent cu un volum (al II-lea) din cele patru ale *Histoire de l'Amérique* (Amsterdam, 1779).

A. Sturdza recomandă lucrările: *Tableau historique des trois premiers croisades* de Joseph Michaud (Paris, 1807), *Istoria medievală* de Mainburg de autorul căreia se îndoiește (și, într-adevăr, autorul presupus este Louis Maimbourg (1610-1686), care a scris *Histoire des croisades* în 2 vol. Paris, 1675, și care a luptat contra ianseniștilor de la Port-Royale), *Histoire de la Rivalité de la France et de l'Espagne* de Gaiard și tot a lui *Histoire de la rivalité de la France et l'Angleterre*, *Révolutions de Suède et de Portugal* de Sheridan, *Istoria republicilor italiene* de Sismondi; *Istoria Rusiei* de N. Karamzin.

¹⁵19 Royaumont – o veche denumire a unui hotel medieval din centrul Parisului, de la care a fost format pseudonimul *Royaumont prieur de Sombervale*, cu care a fost semnată cartea „Histoire de Vieux et du Nouveau Testament, représentée par des figures”, publicată în 1674 și numită mai simplu „Bible de Royaumont”, iar A. Sturdza o numește „Istorie sacră”. Lucrarea e compusă din bucăți extrase din Vechiul și Noul Testament cu explicații și era atribuită lui Lemaistre de Sacy, teolog de la Port-Royal (1613-1684), dar în realitate a fost executată de Nicolas Fontaine.

¹⁶ 20 A. Sturdza, Oeuvres posthumes: în 5 vol. Paris, 1858.

La acestea se adaugă *Tableau des révolution du système politique de l'Europe* de Ancillon;¹⁷21 extrase din Scrisori despre China, Japonia și America; Relatările prescurtate din *Histoire de Voyages* de Laharpe¹⁸22, de care elevul trebuie să ia cunoștință până la vârsta de 16-17 ani. După aceasta se recomandă Bossuet cu *Discours sur l'histoire universelle*¹⁹23, *Esprit de l'histoire* de Ferrant,²⁰24 și cărțile despre Revoluția franceză de orice autor după preferință – Désodoar,²¹25 Bertrand de Molleville,²²26 Lacretelle (?)²³27.

Înainte de a face cunoștință cu liteartura clasică latină elevul trebuie să studieze limba latină, periodizarea istoriei, cronologia, geografia veche și modernă. Este preferată Gramatica latină de Lhomond²⁴28, apoi operele *Epitome historiae sacrae; De viris illustribus urbis Romae* și *Les Vies des hommes illustres* de Cornelius Nepos. În continuare se recomandă *Istoriile* de Quintus Curtius, *Istoria Romei* de Tites Livius, *Officiis* de Cicero, operele lui Phaedr, Ovidiu, Terențiu, Virgiliu și Horațiu.

Cultura latină ce cere studiată din *Selecta...* de Chompré în 6 volume. (În biblioteca lui Sturdza s-au păstrat 3 volume de Pierre Chompré cu exemple din majoritatea autorilor latini (Paris, 1764) în limba originalului, însă autorul recomandă ediția în traducere franceză).

După acest curs urmează lectura operelor lui Tacitus, Cicero, bucăți din Seneca, Lactanțiu și Augustin. A. Sturdza îi sfătuie pe profesori să-i cruțe pe elevi de citirea operelor scandaloase ale lui Suetoniu sau celor amoroase de Ovidiu. În continuare el propune studierea limbii grecești, a limbii strămoșilor săi, care este izvorul oricărei erudiții serioase, slăvitul depozit de idealuri frumoase și de perfecțiune creștină. În grecește au fost scrise operele lui Homer și Evangheliile, toți părinții bisericii, înafară de Ciprian, Ambrosie și Augustin, au scris grecește. Însă

21¹⁷ Ancillon Jean Pierre Frédéric, istoric francez (1766, Berlin- 1837) profesor de istorie la Academia Militară, ministrul Bisericii Franceze reformate din Berlin. A publicat lucrări pe probleme de morală și filosofie. Opera numită a fost publicată în 1803.

22¹⁸ La harpe, Jean-François (DelHarpe) n. Paris 1739-1803, publicist francez, a scris ditiramburi și elogii lui Voltaire, Fénelon, Racine și regele Henric IV. A publicat corespondența literară adresată țarului Rusiei în 4 volume (1801). Lucrarea amintită de Sturdza este o compilație ușuratică, scrisă mai mult pentru bani.

23¹⁹ Bossuet Jacques-Bénigne (Dijon, 1627-1704), filosof, istoric și teolog, politic și orator, a făcut studii la iezuiți, apoi filosofia la Paris. A compus multe scrieri contra quietismului și protestanților, arătând contradicțiile și inconsecvența în lucrarea "Histoire des variations des Églises protestantes" (care este prezentă în biblioteca A. Sturdza cu 3 vol. din 4). Opera "Discours sur l'histoire universelle" (Paris, 1681) în 3 părți tratează 3 perioade ale istoriei de la facerea lumii până la domnia lui Ludovic XIV, încheindu-se cu lauda influenței geniului creștinismului asupra istoriei, Franța devenind centrul evenimentelor istorice.

24²⁰ Ferrant este contele Ferrand Antoine-François-Claude, istoric și om de stat ultraroyalist (Paris, 1751-1825), la vârsta de 28 de ani ajuns consilier al Parlamentului, a fost exilat, a scris versuri și piese de teatru, la începutul Revoluției a emigrat și în 1801 a fost amnistiat. Teoretic al puterii absolute, el mereu se pronunța pentru măsuri violente și reacționare. Lucrarea în 4 volume „L'Esprit de l'histoire" (Paris 1802) conține cele mai mari elogii dedicate împăratului Rusiei. A mai publicat „Théorie des Révolutions" (1817, în 4 volume) și „Histoire de 3 démembrements de la Pologne".

25²¹ Désodoar este scriitorul, istoricul și publicistul francez Fantin des Odoars Antoine-Etienne-Nicolas (n. Pont-de-Beauvoisin, 1738-Paris, 1820). În 1788 a scris 3 volume de istorii orientale „Andecan et Padmani", lipsită de orientare teoretică, iar după Revoluție a scris „Histoire philosophique de la Révolution Française..." (1796, 2 volume). După 1797 devine reacționar, vorbește de intențiile răuvoitoare ale marilor revoluționari și publică a 3-a ediție deja în 9 volume (1801) cu multe insinuații mișelești.

26²² Molleville este istoricul francez Antoine-François, marquis de Bertrand de Molleville, n. în Tuluza (1744-1818), intendent de Bretagne, a fost un timp ministru de marină, apoi șef al Poliției Secrete. A făcut complot împotriva Revoluției și, în august 1792, fiind acuzat de Gohier și Fouché de Nantes, a fugit în Anglia, de unde trimitea în Franța asigurații false. În 1814, se întoarce în Franța, dar cade în disgrația lui Ludovic al XVIII-lea. În „Histoire de la Révolution Française", publicate în 1801-1803 în 10 volume, sunt denaturate toate evenimentele, omise greșeli și întreprinse clevetiri în adresa persoanelor ilustre.

27²³ Lacretelle este istoricul și publicistul francez Jean-Charles-Dominique de Lacretelle Jeune (1766-1855), care era cunoscut și ducea corespondență cu Turgot, Mallesherbes, Alfred de Vigny, Victor Hugo, Émile Deschamps, Leclerc, Damiron. A scris un șir de lucrări de istorie a Franței, Greciei, despre poetul Florian, regele Cromwell și Napoleon. În 1801-1806 publică în 5 vol. „Précis historique de la Révolution Française".

28²⁴ Lhomond Charles-François, umanist și gramatic francez (1727-1791) a scris lucrările „Eléments de Grammaire Française", „Eléments de Grammaire latine", „Epitome historiae sacrae", „Histoire abrégé de l'église", „Histoire abrégé de la religion avant la venue de Jésus Christ".

cunoașterea adâncă a limbii franceze, engleze și latine poate fi de ajuns, dar e de dorit să cunoască și italiana sau germana.

De la vârsta de 17 ani, e bine-venit un curs de filosofie, chiar dacă se știe că aceasta este adesea contra adevăratei religii. Logica și metafizica se va învăța din cărți elementare, iar cărțile serioase îi vor deschide ochii să vadă zădarnicia tuturor sistemelor. Cărțile de istorie a filosofiei de Brucker sau ale lui Gérando îl vor ajuta să ajungă la adevărata filosofie, care este Religia. A. Sturdza avertizează pedagogii de pericolul de a face cunoștință cu operele lui Locke și Condillac, „empiriști periculoși care denigreză demnitatea omului”, și recomandă studierea *Théodiceei* lui G. Leibniz, *Căutarea adevărului* de Malebranche, opere de Bonnet și altele din acest gen.

În biblioteca de față este lucrarea lui J. Locke *Tratat despre guvernarea civilă* (Amsterdam, 1780), iar Condillac e înfățișat cu ampla culegere de lecții citite prințului Parmei Ferdinand, nepotul lui Ludovic al XV-lea, în 13(16) volume, dintre care s-au păstrat opt. Atitudinea față de iluministul Étienne Bonnot de Condillac era mai binevoitoare spre deosebire de alții mulți la număr. Și volumele acestui autor, tipărite în ultimii doi ani ai vieții sale, s-au păstrat mai multe (vezi Tabela II).

Autorul cere pedagogilor să păzească copiii pe cât se poate de influența lui Voltaire, operele căruia „varsă venin”.

De la 14 la 18 ani, tânărul iarăși trebuie să studieze îndrumătorul excelent de literatură de bun gust a lui Rollin *Traité des Études...* De asemenea A. Sturdza recomandă *Principes de littérature* de Batleux, *Iliada* și „Odisea” în bună traducere, *Poetica* și *Politica* lui Aristotel, *Phaedo*” de Platon în limba latină și franceză, *Paradis perdu* de J. Milton, *Étude de la nature* de Bernardin de Saint-Pierre²⁵, câteva bucăți din Buffon, lucrările lui J. de Maistre *Génie du christianisme* și *Soirées de Saint-Petersbourg*, *Istoria Războiului de Treizci de Ani* de Schiller în franceză, *L'esprit des lois* de Montesquieu²⁶, *Droit naturel* de S. Pufendorf, *Droit des gens* de Voltel. Dintr-acestea să învețe că dreptul natural nu poate fi fondat, dar este o ipoteză, deoarece n-a existat în realitate. Pentru om starea firească este ordinea socială și, dacă va înțelege acest adevăr abstract, elevul nu va fi tentat să devină liberal sau iacobin.

Dacă va citi *Istoria Imperiului Otoman* de D. Cantemir sau *Istoria religiei mahomedane* să se păzească de admirația și lauda turcilor, căci este o boală foarte răspândită în zilele noastre boală a spiritului, rana cea mai mare a neamului omenesc.

În continuare, să cercetăm în ce măsură A. Sturdza se conducea în activitatea sa de unele concepții din izvoarele îndrăgite. Spre sfârșitul vieții sale, A. Sturdza a îndreptat activitatea sa în domeniul binefacerii și a organizării vieții în aziluri de nevoiași, bolnavi etc. El scrie un șir de lucrări: *Privire asupra instituțiilor de binefacere din Odessa*(1843), *Privire asupra instituțiilor de binefacere pentru ajutorarea bolnavilor, organizate în lumea creștină*, (Odessa, 1848). În același an el publică traducerea din franceză *Convorbiri creștine despre istorie și morală*, (Odessa, 1848) și mai compune câteva despre viața creștină și morală creștină. Unul din

²⁵ În culegere este J. Milton în limba italiană „Il paradiso perduto”: [în 2 vol.]. Vol.II. Parigi, 1758. Este și opera lui Bernardin de Saint-Pierre „Étude de la nature”, ediția din Bruxelles, 1792, în 5 vol., însă vol. I și III lipsesc.

²⁶ Montesquieu e prezent cu: Opere. Vol. I. Aux Deux Ponts, 1784, volumele VII și XIV, Amsterdam et Leipsick, 1769.

autorii îndrăgiți și recomandați de A. Sturdza – Gérando (sic), în realitate fiind publicistul și filosoful francez Joseph-Marie de Gérando (1772-1842), care a luptat contra Conventului în timpul Revoluției Franceze, a fost arestat și condamnat la moarte, dar a reușit să fugă prin Elveția în Italia. Biografia acestuia îl caracterizau ca filosof de valoare nulă, care nu putea să se ridice la libera cugetare, și propaga un aliaj din concepțiile lui E. Condillac cu dogme catolice. Amintim că A. Sturdza cultiva ura față de sistemele filosofice. Apoi Gérando era acela care a scris o *Istorie comparată a sistemelor de filosofie...* în 3 volume din două părți, (Paris, 1804), unde încearcă să dea o apreciere valorică din influența unora sisteme filosofice asupra altora, reieșind din ideile religioase. Dar, mai ales, în concepțiile de caritate și binefacere creștină, Gérando este sursa principală cu publicațiile: *Tableau des sociétés des institutions religieuses, charitables et de bien public de Londres*, tradusă din engleză (Paris, 1823), *Traité de la bienfaisance. De l'éducation des sourd-muets de naissance, Visiteur du pauvre* (2 vol. Paris 1827), „De la bienfaisance publique”(4 vol. Paris, 1839). Observăm că, peste patru ani după ultima publicație a acestui autor, apare lucrarea cu același subiect a lui A. Sturdza. Bibliografia dată va fi de ajutor cercetătorilor să vadă mai îndeaproape izvoarele de idei ale lui A. Sturdza.

Repartizarea cărților după anii de ediție

Tabela I

1636 1641	■ ■	1762 1763 1764 1765 1766 1767 1768 1769	■■■■■■■■ ■■■ ■■■■■■■ ■■■ ■ ■ ■■■■■ ■■■■■
1686	■	1770 1771 1772 1773 1774 1775 1776 1777 1778 1779 1780	■■■■■ ■■■■■■■ ■■■ ■■■■■■■ ■ ■■■■■■■ ■■■■■■■■■ ■■■■■■■■■■■ ■■■■■ ■■■■■■■■■ ■■■■■■■■■■■
1691	■■■	1781 1782 1783 1784 1785 1786 1787 1788 1789 1790	■■■ ■■■■■■■■■■■■■■■■■■ ■■■ ■■■ ■ ■■■ ■■ ■ ■■■■■ ■■■■■■■■■
1711 1716 1721 1722 1723 1727	■ ■ ■ ■ ■ ■	1792 1793 1794 1795 1796 1798 1799	■■■■■■■ ■■■■■■■ ■■■ ■ ■ ■ ■■
1730 1732 1733 1736	■ ■■■■■ ■ ■	1811 1812 1817	■ ■■ ■
1741 1748	■■ ■	1832 1839	■ ■
1751 1752 1754 1756 1758 1759	■ ■ ■■ ■ ■ ■	1846	■

Pentru orientarea mai lesne a cititorului socotim necesar să schițăm structura operelor lui Étienne Bonnot de Condillac incluse în ediția de la Geneva 1779-1780.

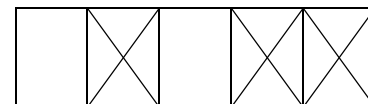
Tabela II

Domeniu	Nr. volumului, tomului	Anul ediției	Cartea	Capitolele
La grammaire	I	1780	I	I- VIII
Art de raisonner	III	1780	II	I-XI
Art de penser				I parte I-XIII II parte I-VII
Histoire ancienne	IV	1779		Introducere partea I
			I	I – XVIII
			II	I-XII
			III	I-XXVII
continuare	V	1779	IV	I-VI, I-IV, I-XVI
			V	I-IX
			VI	I-XVII
			VII	I-VII
continuare	VI	1779	VIII	I-XI
			IX	I-VII
			X	I-III
			XI	I-V
			XII	I-VI
continuare	VII	1780	XIII	I-VI
			XIV	I-IX
			XV	I-X
			XVI XVII	I-V I-VIII
L'étude de l'histoire	VIII	1780	I	I-X
			II	I-XVIII
			III	I-VII
			IV	I-VI
			V	I-IV
Histoire moderne	IX	1779	VI	I-VII
			VII	I-V
			VIII	I-VII
			IX	I-IX
			X	I-IV
continuare	X	1779	XI	I-V
			XII	I-II
			XIII	I-II
			XIV	I-V
continuare	XI	1779	XV	I-II
			XVI	I-III
			XVII	I-III
			XVIII	I-III
			XIX	I-II
			XX et dernier	I-XIV
continuare	XII	1780	Partea I	I-VIII
			Partea II	I-VI
			Partea III	I-V
Direction pour la Conscience .François Salignac de la Mothe Fénelon. –			P.253-311	

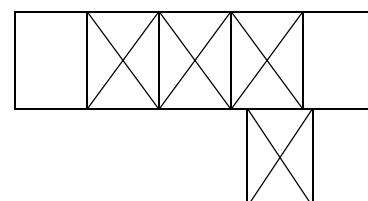
**Prezentăm grafic principalele culegeri vizând gradul
de completare în biblioteca de față**

Tabela III

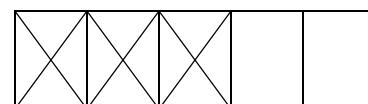
Arnaud, [François Thomas Marie de Baculard].
Prove del sentimento: [în 5 vol.].
Venezia, 1781

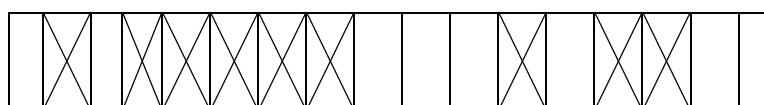
Barthélemy, Jean-Jacques. Voyage du jeune
Anacharsis en Grèce, dans le milieu
du quatrième siècle avant l'ère vulgaire.
Paris, 1789-1790

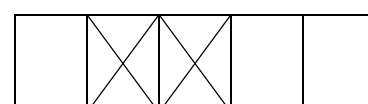
Bossuet, Jacque Bénigne.
Histoire des variations des églises
protestantes: [în 4 vol.]. Paris, 1691

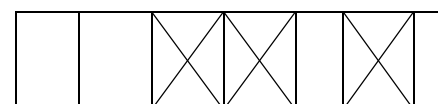
Büsching, [Antoine Friedrich].
Géographie universelle.
Strasbourg, 1767-1780

Büsching, [Antoine Friedrich].
Nouveau traité de Géographie.
Züllichow, 1786 (1783)

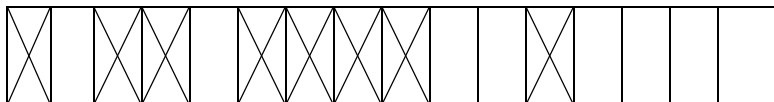

[Chompré, Pierre]. Selecta latini
sermonis exemplaria é scriptoribus
probatissimis, ad christianae
juventutis usum collecta.
Paris, 1764

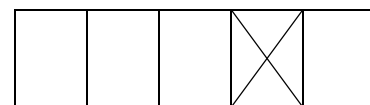

Condillac, [Étienne Bonnot de].
Cours d'étude pour l'instruction du
prince de Parme, aujourd'hui S[on]
A[ltesse] R[oyale] l'infant D. Ferdinand,
Duc de Parme, Plaisance,

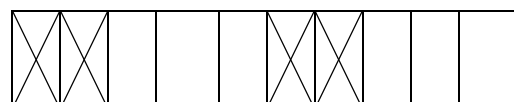
Guastalle: în 16 vol. (12 vol.).
Genève, 1779-1780

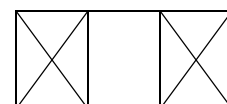
Diderot, [Denis]. Collection complète
des oeuvres philosophiques, littéraires
et dramatiques: [în 5 vol.].
Londres, 1773

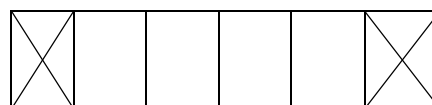
Gellerts, C[ristian]-F[ürchtegott].
Sammtliche Schriften: [în 10 vol.].
Leipzig, 1769-1770

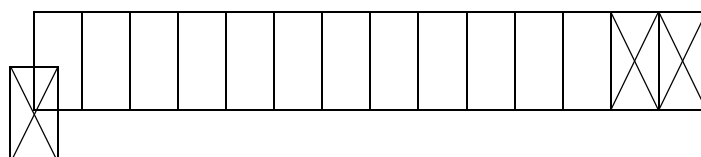
Hagedorn, Friedrich.
Poetische Werke: [în 3 vol.].
Reutlingen, 1775

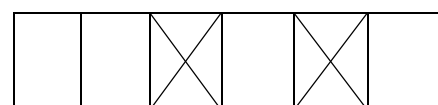
Hume, David.
Histoire de la maison de Tudor,
sur le trône d'Angleterre:
[în 6 vol.].
Amsterdam, 1763

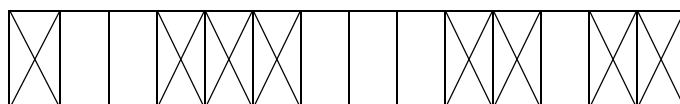
Montesquieu, [Charles-Louis de Secondat].
Oeuvres. Amsterdam; Leipsick, 1769
Deux-Ponts, 1784

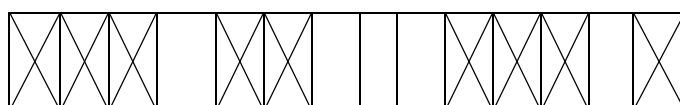
Platon. Les oeuvres.
Paris, 1771

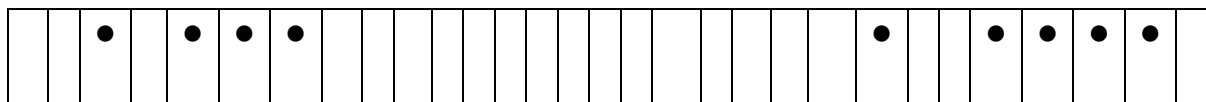
Ploutarque. Les vies des hommes
illustres: [în 50 vol.].
Paris, 1762

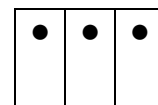
[Richardson, Samuel].
Lettres angloises ou histoire de miss
Clarisse Harlove.
Paris, 1777-1778

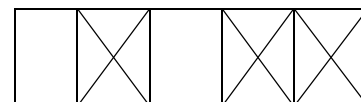
Rousseau,
J[ean]
J[acques].

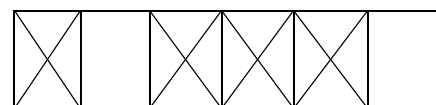
Oeuvres complètes: [în 37 vol.].
Aux Deux-Ponts, 1782

Saint-Pierre, Jacques-Henri Bernardin, de.
Études de la nature: [în 5 vol.].
Bruxelles, 1792

Tillemont, [Louis-Sébastien Le Nain de].
Histoire des empereurs, et des autres princes
qui ont régné durant les six premier siècles
de l'Église, de leurs guerres contre le Juis,
des Écrivains profanes, & de personnes les
plus illustres de leur temps. Venise, 1732

Aici avem operele lui Platon, *Prolegomenele* lui I. Kant, *Despre guvernarea civilă*, de J. Locke, *Biblioteca filosofilor antici* de Dacier. Literatura artistică e prezentată de operele lui T. Tasso, J. Lamartine, J. Milton, Homer, M. Cervantes, Klopstock, W. Shakespeare, Richasdson ș.a. Avem două cărți de jurisprudență: de Cezare Beccaria și I. G. Heineccius. Cu amănunte de conținut vom reveni în lucrările ulterioare, căci multe dintre cărți constituie rarități bibliografice sau culegeri de texte originale ale autorilor antici greci și latini.

Ștefan LUPAN

1. **Arnaud, [François Thomas Marie de Baculard]**. Prove del sentimento: [în 5 vol.]. t. II: [„Adelson e Salvini”, „Batilde”, „Sidneie Volsan”] / del sig. d’Arnaud. – Venezia: Nella Stamp. Graziosi, M.DCC.LXXXI [1781]. – [2 f.], 100, 62, [2], 64 p., [1 f.].
ИФ 37130

2. **Arnaud, [François Thomas Marie de Baculard]**. Prove del sentimento: [în 5 vol.]. t. IV: [„Zenotemi”, „Basilio”, „MaKin”] / del sig. d’Arnaud. – Venezia: Nella Stamp. Graziosi, MDCCLXXXI [1781]. – [2 f.], 64, 80, 78 p., [1 f.].
ИФ 37184

3. **Arnaud, [François Thomas Marie de Baculard]**. Prove del sentimento: [în 5 vol.]. t. V: [„Paolina e Susetta”, „Rosalia”, „Germeuil”] / del sig. d’Arnaud. – Venezia: Nella Stamp. Graziosi, MDCCLXXXI [1781]. – [2 f.], 72, 80, 72 p.
ИФ 37118

4. **[Barthélemy, Jean-Jacques, Abbé]**. Voyage du jeune Anacharsis en Grèce, dans le milieu du quatrième siècle avant l’ère vulgaire. t. III / [Jean-Jacques Barthélemy]. – À Paris: Chez de Bure l’aîné, Libr. de Monsieur, Frère du Roi, de la Bibl. du Roi, et de l’Acad. Royale des Inscriptions, M.DCC.LXXXIX [1789]. – [1 f.], [2], 388 p.
ИФ 37128

5. **[Barthélemy, Jean-Jacques, Abbé]**. Voyage du jeune Anacharsis en Grèce, dans le milieu du quatrième siècle avant l’ère vulgaire. t. IV / [Jean-Jacques Barthélemy]. – À Paris : Chez de Bure l’aîné, Libr. de Monsieur, Frère du Roi, de la Bibl. du Roi, et de l’Acad. Royale des Inscriptions, M.DCC.LXXXIX [1789]. – [1 f.], [2], 372 p.
ИФ 37129

6. **[Barthélemy, Jean-Jacques, Abbé]**. Voyage du jeune Anacharsis en Grèce, dans le milieu du quatrième siècle avant l’ère vulgaire. t. II / [Jean-Jacques Barthélemy]. – 3-ème éd. – À Paris : Chez de Bure l’aîné, Libr. de Monsieur, Frère du Roi, de la Bibl. du Roi, et de l’Acad. Royale des Inscriptions, 1790. – [3 f.], [2], 568 p., [1 f.].
ИФ 37152

7. **[Barthélemy, Jean-Jacques, Abbé]**. Voyage du jeune Anacharsis en Grèce, dans le milieu du quatrième siècle avant l’ère vulgaire. t. IV / [Jean-Jacques Barthélemy]. – 3-ème éd. – À Paris : Chez de Bure l’aîné, Libr. de Monsieur, Frère du Roi, de la Bibl. du Roi, et de l’Acad. Royale des Inscriptions, 1790. – [3 f.], [2], 564 p., [1 f.].
ИФ 73813

8. **Beccaria, [Cesare Bonesana], Marquis.** Traité des délits et des peines / par le Marquis Beccaria, prof. à Milan; trad. de l'ital. par Mr. l'Abbé Morellet; avec des Augm. de l'Aut. qui n'ont pas encore paru en Ital.; & laquelle on a ajouté le Comment. sur ce Livre, fait par M. Voltaire. – Nouv. éd. – Amsterdam: Chez E. van Harrevelt, M.DCC.LXXI [1771]. – [2 f.], XXXVI, 256, [2 f.].

ИФ 34438

9. **Bézout, [Etienne].** Suite du cours de mathématiques, a l'usage des gardes du pavillon et de la marine, contenant le traité de navigation / par M. Bézout, de l'Acad. Royale des Sciences et de celle de la Marine, Examineur des Gardes du Pavillon et de la Marine, et Censeur Royal. – À Paris: Chez J. B. G. Musier fils, Libr., M.DCC.LXXV [1775]. – [2 f.], XVI, 320, [45 f. tab.]; 10 pl.

ИФ 34437

10. **Bibliothecae Historicae selectae struvio-buderianae.** t. II. – [Leipsic, s.a]. – [1 f.], 985-1726, 70 p., [1 f.].

ИФ 37125

11. **Bossuet, Jacques-Bénigne, Evêque.** Histoire des variations des églises protestantes: [în 4 vol.]. t. I: [liv. I-V] / par Messire Jacques-Bénigne Bossuet, Evêque de Meaux, Conseiller du Roy en ses Conseils, cy-devant Précepteur de Monseigneur le Dauphin, Premier Aumosnier de Madame la Dauphine. – 2-ème éd. – Paris: Chez Guillaume Desprez, Impr. et Libr. Ord. du Roy, M. DC. XCI [1691]. – [62], 436 p.

ИФ 34448 – Pe p. de tit. ex-libris ms : „Mich[el] Richey. 1721”.

12. **Bossuet, Jacques-Bénigne, Evêque.** Histoire des variations des églises protestantes. t. II: [liv. VI-IX] / par Messire Jacques-Bénigne Bossuet, Evêque de Meaux, Conseiller du Roy en ses Conseils, cy-devant Précepteur de Monseigneur le Dauphin, Premier Aumosnier de Madame la Dauphine. – 2-ème éd. – Paris: Chez Guillaume Desprez, Impr. et Libr. Ord. du Roy, M. DC. XCI [1691]. – [2 f.], 8, 466 p., [1 f.].

ИФ 38503 – Pe p. de tit. ex-libris ms : „Mich[el] Richey. 1721”.

13. **Bossuet, Jacques-Bénigne, Evêque.** Histoire des variations des églises protestantes. t. III: [liv. X-XIII] / par Messire Jacques-Bénigne Bossuet, Evêque de Meaux, Conseiller du Roy en ses Conseils, cy-devant Précepteur de Monseigneur le Dauphin, Premier Aumosnier de Madame la Dauphine. – 2-ème éd. – Paris: Chez Guillaume Desprez, Impr. et Libr. Ord. du Roy, M. DC. XCI [1691]. – [1 f.] [46], 436 p., [1 f.].

ИФ 34447 – Pe p. de tit. ex-libris ms : „Mich[el] Richey. 1721”.

14. **Bossuet, Jacques-Bénigne, Evêque.** Politique tirée des propres paroles de l'Écriture-Sainte: ouvrage posthume: [în 2 vol.]. seconde pt. : [liv. VII-X] / de Messire Jacques-Bénigne Bossuet, Evêque de Meaux, Conseiller du Roi en ses Conseils, et Ordinaire en son Conseil d'État, Précepteur de Monseigneur le Dauphine, Premier Aumosnier de Madame la Dauphin, et de Madame la Duchesse de Bourgogne.– Nouv. éd. rév. et corr. – Bruxelles: Chez Jean Leonard, Libr. et Impr. de la Cour, M.DCC.XXI [1721]. – [4 f.], 334, [24] p.: 1 il.
ИФ 34479 – Pe p. 1 a cop. ex-libris : “CH. SZ.”.

15. **Bossut, Charles [Jésuite].** Traité théorique et expérimental d'hydrodynamique: [în 2 vol.]. t. I / par Charles Bossut, Membre de l'Inst. Nat. des Sciences et des Arts, Examineur des Elèves du Corps Militaire du Génie etc. – Nouv. éd., corr. et consid. augm. – À Paris : Chez Laran, Libr., au Palais Egalité, galerie du côté de la rue des Bons-Enfants, L'an IV de la République, MCCXCIII [1793]. – [1 f.], XLIV, 584 p. : 12 pl.
ИФ 37026

16. **Bossut, Charles [Jésuite].** Traités de calcul différentiel et de calcul intégral: [în 2 vol.]. t II: pt. I-II / par Charles Bossut, Membre de l'Inst. Nat. des Sciences et des Arts, &.&. – À Paris : De l'Impr. de la République, MDCCXCV [1795]. – [1 f.], 4, 568 p. : 2 pl.
ИФ 37225

17. **Bougeant, [Guillaume-Hyacinthe], Père.** Histoire du traité du Westphalie, ou des negociations oui se firent à Münster et à Osnabrug, pour établir la Paix entre toutes les Puissances de l'Europe: [în 6 vol.]. t. VI: [liv. IX-X] : Composée principalement sur les Mémoires de la Cour et des Plénipotentiaires de France / par le Père Bougeant, de la Compagnie de Jesus. – À Paris: Chez Didot, Nyon, Damonville, Savoye, M. DCC.LI [1751]. – [3 f.] 4, 510 p., [1f.].
ИФ 36918

18. **Büsching, [Antoine Friedrich].** Géographie universelle. t. IV: première pt.: contenant la France, les Gouvernements de Paris, Isle de France, Picardie, Artois, Flandres, Champagne & Brie, Sedan, Metz, Toul & Toulous, Lorraine & Barrois, Alsace, Franche-Comté, Bourgogne / trad. de l'Allemand de Mr. Büsching sur sa cinquième éd., avec des augm. & corr., qui ne se trouvent pas dans l'Orig. – À Strasbourg : Chez Bauer & C°. , Libr., 1770. – [1 f.], 634 p., [1f.].
ИФ 37009

19. **Büsching, [Antoine Friedrich].** Géographie universelle. t. V: seconde pt.: contenant la France, les Gouvernements de Dauphiné, Provence, Languedoc, Roussillon, Foix, Navarre & Béarn, Guyenne & Gascogne, Saintonge & Angoumois, Païs d'Aunis, Poitou, Bretagne, Normandie, Havre de Grace, Maine & Perche, Anjou, Saumur, Touraine, Berry, la Marche, Limosin, Auvergne, Lionnois, Bourbonnois, Nivernois, Orléannois / trad. de l'Allemand de Mr. Büsching sur sa cinquième éd., avec des augm. & corr., qui ne se trouvent pas dans l'Orig. – À Strasbourg : Chez Bauer & Co., Libr., 1771. – [1 f.], 638, [86] p., [1 f.].ИФ 37899

20. **Büsching, [Antoine Friedrich].** Géographie universelle. t. VI: contenant l'Empire d'Allemagne: première pt.: la Bohême, la Silésie, la Moravie, la Lusace, l'Archiduché d'Autriche / trad. de l'Allemand de Mr. Büsching sur sa cinquième éd., nouv. rév. & augm. – À Strasbourg : Chez Bauer & Co., Libr., M.DCC.LXXII [1772]. – XV, [2], 622 p.
SI-1.145972

Büsching, [Antoine Friedrich]. Géographie universelle. t. VI: contenant l'Empire d'Allemagne: première pt.: la Bohême, la Silésie, la Moravie, la Lusace, l'Archiduché d'Autriche / trad. de l'Allemand de Mr. Büsching sur sa cinquième éd., nouv. rév. & augm. – À Strasbourg : Chez Bauer & Co., Libr., M.DCC.LXXII [1772]. – XV, [2], 622 p.

21.ИФ 34426 – Pe p. 1 a cop. ex-libris: „CH. SZ.”

22. **Büsching, [Antoine Friedrich].** Géographie universelle. t. VII: contenant l'Empire d'Allemagne: seconde pt. : la Suite d'Autriche, le Cercle de Bourgogne, & celui de Westphalie / de Mr. Büsching, Conseiller au Consistoire Supérieur de Sa Majesté le Roi de Prusse & Directeur du Collège de Berlin ; trad. de l'Allemand avec des augm. & corr. nouv. fournies par l'Aut. – À Strasbourg : Chez Bauer & Co., Libr., 1773. – [1 f.], 646 p., [1 f.].
ИФ 34424

23. **Büsching, [Antoine Friedrich].** Géographie universelle. t. VIII: contenant l'Empire d'Allemagne: troisième pt. : les Cercles du Bas-Rhin, du Haut-Rhin & de Suabe / de Mr. Büsching, Conseiller au Consistoire Supérieur de Sa Majesté le Roi de Prusse & Directeur du Collège de Berlin ; trad. de l'Allemand avec des augm. & corr. nouv. fournis par l'Aut. – À Strasbourg : Chez Bauer & Co., Libr., 1774. – [2 f.], [1 f.], 764 p., [1 f.].
ИФ 34428

24. **Büsching, [Antoine Friedrich].** Géographie universelle. t. XII : contenant l'Italie: première pt. : la Savoie, le Piémont, le Montferrat, la Sardaigne, les Duchés de Mantoue, de Parme & Plaisance, de Modene, les Républiques de Venise, de Genes, de Lucques, l'Isle de Corse & la Toscane / trad. de l'Allemand

de Mr. Büsching sur sa sixième éd. nouv. rév. & augm. – À Strasbourg : Chez Bauer & Treuttel, Libr., 1778. – [2 f.], XV, [3], 662 p., [2 f.].

ИФ 37895

25. **Büsching, [Antoine Friedrich]**. Géographie universelle. t. XIII: contenant l'Italie: seconde pt. : l'Etat de l'Eglise, les Royaumes de Naples & de Sicile. Item La Grande-Bretagne, & les Tables / trad. de l'Allemand de Mr. Büsching sur sa sixième éd. nouv. rév. & fort augm. – À Strasbourg : Chez Bauer & Treuttel, Libr., 1779. – [2 f.], 544, [84] p., [1 f.].

ИФ 37145

26. **Büsching, [Antoine Friedrich]**. Géographie universelle. t. XIV: contenant la République des Suisses, & celle des Provinces Unies des Pays-Bas, avec les Tables / trad. de l'Allemand de Mr. Büsching sur la dernière éd., nouv. rév. & fort augm. – À Strasbourg: Chez Bauer et Treuttel, Libr., 1779. – [2 f.], 4,509, 260, [78] p., [2 f.].

ИФ 37802

27. **Büsching, [Antoine Friedrich]**. Géographie universelle. t. II: première pt.: contenant l'Empire de Russie / trad. de l'Allemand de Mr. Büsching sur sa septième éd., avec des augm. & corr., qui ne se trouvent pas dans l'Orig. – Nouv. éd. consid. changée & augm. – À Strasbourg : Chez Jean George Treuttel, Libr., 1783. – 568 p., [2 f.].

ИФ 34425

28. **Büsching, [Antoine Friedrich]**. Geographie universelle. t. II: seconde pt.: contenant suite de la Russie, ou la Crimée, le Prusse, la Pologne, la royaume de Galitzie & Lodomérie, & la Tab. pour le T. I. & les deux pt. du T. II / trad. de l'Allemand de Mr. Büsching sur sa septième éd., avec des augm. & corr., qui ne se trouvent pas dans l'Orig. – Nouv. éd. consid. changée & augm. – À Strasbourg: Chez Jean George Treuttel, Libr., 1786. – [1 f.], [2], 114, 360, [96] p., [1 f.].

ИФ 73820

29. **Büsching, Ant[oine] Fried[rich]**. Nouveau traité de Géographie. t. II: qui contient la Russie, la Prusse et la Pologne / trad. de l'Allemand de monsieur le D. Ant. Freder. Büsching, avec des Augm. & Corr., qui ne se trouvent pas dans l'Orig. – À Züllichow: Aux dépens de la Maison des Orphelins & de Frommann, 1768. – [2 f.], 670, [70] p., [2 f.].

ИФ 37133 – Pe p. 1 a cop. ex-libris: „CH. SZ.”.

30. **Büsching, Ant[oine] Frie[drich]**. Nouveau traité de Géographie. t. III: qui contient la Hongrie, la Turquie en Europe, le Portugal et l'Espagne / trad. de l'allemand de monsieur D. Ant. Freder. Büsching, avec des Augm. & Corr., qui

ne se trouvent pas dans l'Orig. – À Züllichow: Aux dépens de la Maison des Orphelins & de Frommann, 1769. – [1 f.], [2], 616, [52] p., [2 f.].

ИФ 37115

31. **[Caraccioli, Louis-Antoine de, Marquis]**. Lettres récréatives et morales, sur les mœurs du temps, a M. le compte de ***. t. III / par l'aut. de la Conversation avec soi-même. – À Paris: Chez J.F. Bassompierre, M.DCC.LXVIII [1768]. – [2 f.], 274 p., [2 f.].

ИФ 34451 – Pe p. 1 a cop. ex-libris : “CH. SZ.”.

32. **Carteromaco, Niccolo**. Ricciardetto : poema in ottava rima: [în 8 vol.]. t. II / di Niccolo Carteromaco. – In Orleans : Da Torchi di L.P. Couret de Villeneuve, Stamp. Regio, 1786. – [1 f.], 416 p., [2 f.]. – (Bibl. des meilleurs Poètes Italiens).

ИФ 36917

33. **Cervantés, Michel de**. Histoire de l'admirable et incomparable Don Quichotte de la Manche: [în 6 vol.]. t. III: [pt. V-VI] / Michel de Cervantés. – Nouv. éd., rév. avec soin sur l'Orig.–À Paris : Chez Cailleau, Impr.-Libr., M.DCC.LXXVII [1777]. – [2 f.], 561, [3] p., [1 f.].

ИФ 37144

34. **[Chastellux, François Jean de]**. De la félicité publique, ou considérations sur le sort des hommes dans les différentes époques de l'histoire: [în 2 vol.]. t. I / [François Jean de Chastellux].–À Amsterdam: Chez Marc-Michel Rey, M.DCC.LI.XXV [1776]. – XXII, 274 p.

ИФ 26407

35. **[Chastellux, François Jean de]**. De la félicité publique, ou considérations sur le sort des hommes dans les différentes époques de l'histoire: [în 2 vol.]. t. II / [François Jean de Chastellux].–À Amsterdam: Chez Marc-Michel Rey, M.DCC.LI.XXV (1776). – [1 f.], 247 p., [1 f.].

ИФ 38504

36. **Chevigny, [Sieur de]**. La science des personnes de cour, d'épée et robe: [în 18 vol.]. t.VII: suite de la Pt. I / Commencée par Mr. de Chevigni; continuée par Mr. [Henri-Philippe] de Limiers; rév., corr., consid. augm. par Mr. Pierre Massuet, Dr en Médecine. – À Amsterdam : Chez Z. Chatelain & Fils, M.DC.LII [1752]. – [1 f.], 412 p., [1 f.]: 12 pl.

ИФ 36940 – Pe p. 1 a cop. ex-libris: „CH. SZ.”..

37. **[Chompré, Pierre]**. Selecta latini sermonis exemplaria é scriptoribus probatissimis, ad christianae juventutis usum collecta. ps. tertia: [Vecetius, Titus Livius, Tacitus, Frontinus, Macrobius, Quintilian, Columellas, Cicerone] / [Pierre Chompré]. – Lutetiae Parisiorum: Apud Hipp. Lud. Guerin & Lud. Fr. Delatour, sub signo S. Thomae Aquinatis, M.DCC.LXIV [1764]. – [2 f.], VIII, 299, [3] p., [2 f.].

ИФ 34442 – Pe p. 1 a cop. ex-libris: „CH. SZ.”..

38. [**Chompré, Pierre**]. Selecta latini sermonis exemplaria é scriptoribus probatissimis, ad christianae juventutis usum collecta. ps. quarta: [C. Suetonio, C. Plinius Secund, Annaeo Seneca, Q. Curtius, M.T. Ciceronis] / [Pierre Chompré]. – Lutetiae Parisiorum: Apud Hipp. Lud. Guerin & Lud. Fr. Delatour, sub signo S. Thomae Aquinatis, M.DCC.LXIV [1764]. – [2 f.], VIII, 300 p., [2 f.].

ИФ 37224 – Pe p. 1 a cop. ex-libris : „CH. SZ.”.

39. [**Chompré, Pierre**]. Selecta latini sermonis exemplaria é scriptoribus probatissimis, ad christianae juventutis usum collecta. sexta ps.: [Phaedr, Sartorus, P. Virgilius Maro, Q. Horatius Flaccus, T. Lucretias] / [Pierre Chompré]. – Ed. novissima. – Lutetiae Parisiorum: Apud Hipp. Lud. Guerin & Lud. Fr. Delatour, sub signo S. Thomae Aquinatis, M.DCC.LXIV [1764]. – [2 f.], XII, 300 p., [2 f.].

SI-1145973 – Pe p. 1 a cop. ex-libris : „CH. SZ.”.

40. **Chrestomathia graeca poetica**: addita Aristophanis comoedia Plutvs inscripta e recensione Bergleri et cum eivsdem ac Dvkeri notis / Qvam cvravit et animadversionibus illustravit Theophilvs Christophorvs Harles. – Cobvrgi : Sumtibus et litteris Findeisenianis, M.DCC.LXVIII [1768]. – [1 f.], [14], 310, 18 p., [1 f.].

ИФ 37165

41. **Combes, H[enri] des**. Géographie universelle: [în 4 vol.]. t. II: contenant la Hollande. La France. La Suisse. L'Italie. La Turquie Européenne. L'Espagne. Le Portugal et les Îles Açores / par H. des Combes. – À Lausanne: Chez Heubach, Durand et Comp., 1790. – [3 f.], 586 p., [3 f.].

ИФ 36919

42. **Condillac, [Étienne Bonnot] de, Abbé**. Cours d'étude pour l'instruction du prince de Parme, aujourd'hui S[on] A[ltesse] R[oyale] l'infant D. Ferdinand, Duc de Parme, Plaisance, Guastalle, &c.&c.&c. t. IV: [Histoire ancienne. liv. 1-5] / par M. l'Abbé de Condillac, de l'Acad. François & de celles de Berlin, de Parme & de Lyon; ancien Précepteur de S[on] A[ltesse] R[oyale]. – Genève : Chez du Villard Fils & Nouffer, Impr.-Libr., M.DCC.LXXIX [1779]. – [2 f.], 540 p., [2 f.].

ИФ 34434

43. **Condillac, [Étienne Bonnot] de, Abbé**. Cours d'étude pour l'instruction du prince de Parme, aujourd'hui S[on] A[ltesse] R[oyale] l'infant D. Ferdinand, Duc de Parme, Plaisance, Guastalle, &c.&c.&c. t. IX: [Histoire moderne. liv. 6-10] / par M. l'Abbé de Condillac, de l'Acad. François & de celles de Berlin, de Parme & de Lyon; ancien Précepteur de S[on] A[ltesse] R[oyale]. – Genève : Chez du Villard Fils & Nouffer, Impr.-Libr., M.DCC.LXXIX [1779]. – [3 f.], 471, [1] p., [2 f.].

ИФ 38980

44. **Condillac, [Étienne Bonnot] de, Abbé.** Cours d'étude pour l'instruction du prince de Parme, aujourd'hui S[on] A[ltesse] R[oyale] l'infant D. Ferdinand, Duc de Parme, Plaisance, Guastalle, &c.&c.&c. t. I: [Grammaire] / par M. l'Abbé de Condillac, de l'Acad. François & de celles de Berlin, de Parme & de Lyon; ancien Précepteur de S[on] A[ltesse] R[oyale]. – Genève : Chez du Villard Fils & Nouffer, Impr.-Libr., M.DCC.LXXX [1780]. – [2 f.], LXXX, 284 p., [2 f.].
ИФ 37140

45. **Condillac, [Étienne Bonnot] de, Abbé.** Cours d'étude pour l'instruction du prince de Parme, aujourd'hui S[on] A[ltesse] R[oyale] l'infant D. Ferdinand, Duc de Parme, Plaisance, Guastalle, &c.&c.&c. t. III: [L'Art de raisonner: pt. 1-2 : L'Arte de penser. liv. 1-5] / par M. l'Abbé de Condillac, de l'Acad. François & de celles de Berlin, de Parme & de Lyon; ancien Précepteur de S[on] A[ltesse] R[oyale]. – Genève: Chez du Villard Fils & Nouffer, Impr.-Libr., M.DCC.LXXX [1780]. – [2 f.], 420 p., [1 f.]: 8 an.
ИФ 36926

46. **Condillac, [Étienne Bonnot] de, Abbé.** Cours d'étude pour l'instruction du prince de Parme, aujourd'hui S[on] A[ltesse] R[oyale] l'infant D. Ferdinand, Duc de Parme, Plaisance, Guastalle, &c.&c.&c. t. VI: [Histoire ancienne. liv. 8-12] / par M. l'Abbé de Condillac, de l'Acad. François & de celles de Berlin, de Parme & de Lyon; ancien Précepteur de S[on] A[ltesse] R[oyale]. – Genève : Chez du Villard Fils & Nouffer, Impr.-Libr., M.DCC.LXXX [1780]. – [2 f.], 550 p., [1 f.].
ИФ 26454

47. **Condillac, [Étienne Bonnot] de, Abbé.** Cours d'étude pour l'instruction du prince de Parme, aujourd'hui S[on] A[ltesse] R[oyale] l'infant D. Ferdinand, Duc de Parme, Plaisance, Guastalle, &c.&c.&c. t. VII: [Histoire ancienne. liv. 13-17] / par M. l'Abbé de Condillac, de l'Acad. François & de celles de Berlin, de Parme & de Lyon; ancien Précepteur de S[on] A[ltesse] R[oyale]. – Genève : Chez du Villard Fils & Nouffer, Impr.-Libr., M.DCC.LXXX [1780]. – [3 f.], 440 p., [1 f.].
ИФ 34435

48. **Condillac, [Étienne Bonnot] de, Abbé.** Cours d'étude pour l'instruction du prince de Parme, aujourd'hui S[on] A[ltesse] R[oyale] l'infant D. Ferdinand, Duc de Parme, Plaisance, Guastalle, &c.&c.&c. t. VIII: [Histoire moderne. liv. 1-5] / par M. l'Abbé de Condillac, de l'Acad. François & de celles de Berlin, de Parme & de Lyon; ancien Précepteur de S[on] A[ltesse] R[oyale]. – Genève : Chez du Villard Fils & Nouffer, Impr.-Libr., M.DCC.LXXX [1780]. – [2 f.], 467, [1] p., [2 f.] .
ИФ 37127

49. **Condillac, [Étienne Bonnot] de, Abbé.** Cours d'étude pour l'instruction du prince de Parme, aujourd'hui S[on] A[ltesse] R[oyale] l'infant D. Ferdinand, Duc de Parme, Plaisance, Guastalle, &c.&c.&. t. XII: [Histoire. Fénelon] / par M. l'Abbé de Condillac, de l'Acad. Française & de celles de Berlin, de Parme & de Lyon; ancien Précepteur de S[on] A[ltesse] R[oyale]. – Genève : Chez du Villard Fils & Nouffer, Impr.-Libr., M.DCC.LXXX [1780]. – [3 f.], 480 p., [1 f.].

ИФ 34441

50. **[Cramer, Carl Gottlob].** Herman von Nordenschild, genennat von Unstern : Als Anhang und Nachtrag zum deutschen Alcibiades: zweiter und lester Theil / [Carl Gottlob Cramer]. – Frankfurth am Main: In Commision der Barrentrapp und Bennerschen Buchh., 1792. – [2 f.], 234, [2] p., [1 f.] : 1 portr.

ИФ 37256

51. **Cramer, C[arl] G[ottlob].** Samtliche Schriften: [în 3 vol.]. erster Bd. : Leben und Meinungen auch seltsamliche Abentheuer Erasmus Schleichers, eines reisenden Mechanikus / C. G. Cramers. – Frankfurt; Leipzig, 1794. – [1 f.], XXVI, 291 p.

ИФ 37245

52. **Cramer, C[arl] G[ottlob].** Samtliche Schriften: [în 3 vol.]. dritter Bd. : Leben und Meinungen auch seltsamliche Abentheuer Erasmus Schleichers, eines reisenden Mechanikus / C. G. Cramers. – Frankfurt; Leipzig, 1794. – [1 f.], [3], 281 p.

ИФ 39240

53. **Crevier, [Jean Baptiste Louis].** Rhétorique françoise: [în 2 vol.]. t. I / par M. Crevier, Prof. Émélite de Rhétorique en l'Univ. de Paris. – À Paris: Chez Saillant & Desaint, M.DCC.LXVIII [1768]. – [2 f.], XXXVI, 425, [3] p., [1 f.].

ИФ 27017

54. **Cuperi, Gisberti.** Observationum libri qvatuor in qvibus multi auctorum loci, qva explicantur, qva emendantur, varii ritus ervuntur, et nummi elegantissimi illustrantur / Gisberti Cuperi. – Ed. emend. cum fig. – Lipsiae: apud Gotthilf Theoph. Georgi, M.DCC.LXXII [1772]. – [1 f.], [30], 492, [10] p., [1 f.].

ИФ 37027

55. **Curtius, Quintus Rufus.** De la vie et des actions d'Alexandre le Grand: [în 2 vol.]. t. I / Quinte-Curce; de la trad. de monsieur de [Claude Favre de] Vaugelas, avec le lat. a coté ; avec les suppl. de Jean Freinshemius; trad. par Feu M. [Pierre] du Ryer. – Dernière éd. – À Paris : Chez Louis Bilaine, MDCCXVI [1716]. – [1 f.], XII, 496 p., [1 f.].

ИФ 37138

56. **Dacier, [André]**. Bibliothèque des anciens philosophes: [în 9 vol.]. t. I: contenant la vie de Pythagore; ses symboles; la vie d'Hiéroclès, & ses Vers dorés / par M. Dacier, Garde des Livres du Cabinet du Roi. – A Paris: Saillant & Nyon, M.DCC.LXXI [1771]. – CLXXXVIII, [4], LVI, 57-327 p., [1 f.].

ИФ 37131

57. **[D'Alembert, Jean Le Rond] de**. Melanges de littérature d'histoire et de philosophie: [în 5 vol.]. t. IV: [Le principes des connaissances humaines] / [Jean Le Rond d'Alembert]. – Nouv. éd., rév., corr. & augm. très-consid. – À Leide: Chez les Frères Murray, M.DCC.LXXXIII [1783]. – [3 f.], 456 p., [1 f.].

ИФ 36860

58. **Deshoulières, [Antoinette du Ligier de la Garde]**. Oeuvres de madame et de mademoiselle Deshoulières: [în 2 vol.]. t. I / [Antoinette du Ligier de la Garde] Deshoulières, [Antoinet-Térèse] Deshoulières. – Nouv. éd., augm. de leur Éloge hist., et de plusieurs Pièces qui n'avoient pas encore été imprimées. – À Paris: Chez les Libr. Associés, M.DCC.LXIV [1764]. – [2 f.], LX, 248 p., [1 f.]: il.

ИФ 37052

59. **Diderot, [Denis]**. Collection complète des oeuvres philosophiques, littéraires et dramatiques: [în 5 vol.]. t. IV : [Les bijoux indiscrets. pt. I-II] / de M. Diderot. – Londres, M.DCC.LXXIII [1773]. – [3 f.], IV, 428 p., [2 f.] .

ИФ 37034

60. **Dlugossi, Ioanis**. Seu Longini canonici quodam cracoviensis, HISTORIAE POLONIAE. libri XII: Qvorum sex posteriores nondum editi, nunc simul cum prioribus ex mscripto rarissimo in lucem prodeunt / Ioannis Dlugossi; Ex bibl. et cum præf. Henrici L.B. ab Huyssen Russorum Cæsari a consiliis intimis, bellicis et iustitiæ &c. Præmittitur præter vitam autoris et doctorum de eo testimonia Samuelis Ioachimi Hopii, schediasma de scriptoribus historiæ polonicæ; plurimis annotationibus auctum Gabrielis Groddeckii P. P. ac bibliothecarii Gedanensis. Accedunt utrobique indices locupletissimi. – Francofurti : Sumpt. Ioannis Ludovici Gleditschii & Mavritii Georgii Weidmanni, MDCCXI [1711]. – 40, 5, 160, 8, 1168, 812, 46 p.

ИФ 38488 – Pe p. a 2-a a cop. ex-libris etichetă: „Nicolao de Nobili Duce Minerva, comite Fortuna”.

61. **[Eutropius, Flavius]**. Breviarium romanæ historiæ ad Valentem Augustum, ab urbe condita ad illius usque et fratris Valentiniani tempora deductum cum metaphrasi graeca paeanii / Eutropii; Christoph Cellarius rec. et comment. ubique auctis ac reformatis, nec non rerumet verborum ind. plenioribus locupletavit. – Ed. 5 emend. – Ienae : sumtu Io. Felicis Bielkii, MDCCXLI [1741]. – [1 f.], [36], 329, [30] p., [1 f.].

ИФ 37227

62. **Ferrières-Sauveboeuf, [Louis-François de], comte.** Mémoires historiques, politiques et géographiques des voyages: faits en Turquie, en Perse et en Arabie, depuis 1782, jusqu'en 1789, avec ses Observations sur la Religion, les Moeurs, le Caractère & le Commerce de ces trois Nations: [în 2 vol.]. t. II / du comte de Ferrières-Sauveboeuf. – Paris: Chez Buisson, Libr., 1790. – [3 f.], 302 p., [2 f.].

ИФ 37209

63. **Florian, [Jean-Pierre Claris de].** Melanges de poesie et de litterature : [Ruth. Voltaire et le serf du Mont-Jura. Éloge du Louis XII, pere du peuple. Contes. Imitations et traductions] / par M. de Florian, capitaine de Dragons, et Gentilhomme de S[on] A[ltesse] S[erenissime] M[onseig]neur le Duc de Penthièvre, des Acad. de Madrid, de Florence, de Lyon, de Nîmes, d'Angers, etc. etc. – Paris: De l'impr. de Didot l'Ainé, M.DCC.LXXXIX [1789]. – [2 f.], 188, [2] p., [1 f.].

ИФ 34458

64. **Gellert, C[ristian]-F[ürchtegott].** Sammtliche Schriften. erster–zweiter Theil: [Fabeln und Erzählungen. B. 1-3: Moralische Gedichte] / C. F. Gellerts. – Leipzig: ben M. G. Weidmanns Erben und Reich, und Gaspar Fritsch, 1769. – [3 f.], 346; [2f.], 230, [2] p., [2 f.]: 3 il.

ИФ 39492

65. **Gellert, C[ristian]-F[ürchtegott].** Sammtliche Schriften. sechster-siebenter Theil : [Moralische vorlesungen] / C. F. Gellerts. – Leipzig: ben M. G. Weidmanns Erben und Reich, und Gaspar Fritsch, 1770. – [2 f.], XXXVI, 666 p.

ИФ 39461

66. **Gellert, C[ristian]-F[ürchtegott].** Sammtliche Schriften. fünfter Theil: [Abhandlungen und Reden] / C. F. Gellerts. – Neue verb. Aufl. Georgios Rhousiades – Wien : Gedruckt ben Iohans Thomas Edlen von Trattnern, MDCCLXXXII [1782]. – [1 f.], [2], 282 p., [1 f.].

ИФ 37036

67. **Gellert, C[ristian]-F[ürchtegott].** Sammtliche Schriften. siebenter Theil: [Moralische vorlesungen] / C. F. Gellerts. – Neue verb. Aufl. – Wien: Gedruckt ben Johann Thomas Edlen von Trattnern, 1782. – [1 f.], [4], 298 p., [2 f.]: 1 il.

ИФ 73821

68. **Geschilderte Iugend und Laster zwener Personen merkwürdige Schiksale.** – Frankfurt; Leipzig, 1773. – [1 f.], [22], 188 p., [1 f.].

ИФ 37254

69. **Gibbon, [Edward]**. Histoire de la decadence et de la chute de l'empire Romain. t. VIII : [chap. 32-37] / de M. [Edward] Gibbon ; trad. de l'angl. par M. de Cantwel, Lieutenant des Marechaux de France. – Paris : Chez Moutard, Letellier, M.DCC.LXXXIX [1789]. – [2], 571 p., [1 f.].

ИФ 37031

70. **Gresset, [Jean-Baptiste-Louis]**. Oeuvres: [în 8 vol.]. t. II : [“Égloues de Virgile”. “Le méchant”] / de Gresset. – Nouv. éd. – À Londre, M.DCC.LXXIX [1779]. – [2 f.], 246 , [2] p., [2 f.].

ИФ 76158

71. **Hagedorn, Herrn Friedrich von**. Poetische Werke: [în 3 vol.]. erster Theil / des Herrn Friedrichs von Hagedorn. – Reuttlingen: ben Johann Georg Fleischauer, 1775. – [1 f.], XXXII, 252, [2] p.

ИФ 39211

72. **Hagedorn, Herrn Friedrich von**. Poetische Werke: [în 3 vol.]. dritter Theil / des Herrn Friedrichs von Hagedorn. – Reuttlingen: ben Johann Georg Fleischauer, 1775. – XXXVI, 288, [4] p.

ИФ 37050

73. **Hamberger, Georg Christoph**. Zuverlässige Nachrichten von den vornehmsten Schriftstellern vom Anfange der Welt bis 1500: [în 4 vol.]. erster Theil / Georg Christoph Hamberger, der philosophie ausserdentlichen Professors aus der Georg Augustus Universitat, und Custod der academischen bibliothek; mit einer vorrede sr. Wohlgebohrn des Hern Professors Gesner. – Lemgo: bei. sel. Joh. Heinr. Meyer Witwe, 1756. – [1 f.], [14], 596 p.

ИФ 39504

74. **Heineccius, Io[hannes] Gottl[ieb]**. Historia Iuris Civilis romani ac germanici: Accessit eiusdem Historiae Ivris Gallicani observationibus aucta Io[hann] Dan[iel] Ritteri et Io[hann] Mart[in] Silberradii / Io. Gottl. Heineccii. – Ed. nova. – Argentorati : Apud Ioan. Gothofr. Baverum Typis Heitzianis, M.DCC.LXV [1765]. – [1 f.], [36], 1148, [50] p., 1 [f.].

ИФ 36960

75. **Histoire ecclésiastique**: pour servir de continuation à celle de Monsieur l'Abbé [Claude] Fleury: [în 36 vol.]. t. XXVII: depuis l'An 1528 jusqu'en 1535. [liv. 132-136]. – À Paris: Chez Pierre-Jean Mariette, M.DCC.XXX [1730]. – [2 f.], [20], 626 p., [2 f.]: il.

ИФ 36866

76. **Histoire ecclésiastique**: pour servir de continuation à celle de Monsieur l'Abbé [Claude] Fleury: [în 36 vol.]. t. XXXII: depuis l'An 1561, jusqu'en 1562. [liv. 156-160]. – À Paris: Chez Pierre-Jean Mariette, M.DCC.XXXIII [1733]. – [2 f.], [16], 639, [35] p., [2 f.]: il.

ИФ 36873

77. **Hume, David**. Histoire de la maison de Tudor, sur le trône d'Angleterre: [în 6 vol.]. t. I: [1485-1521] / par M. David Hume; trad. de l'Angl. par Madame B[ellot Danielle]. – Amsterdam, MDCCLXIII (1763). – [3 f.], [V], XXIV, 352 p., [2 f.].

ИФ 37120

78. **Hume, David**. Histoire de la maison de Tudor, sur le trône d'Angleterre: [în 6 vol.]. t. VI: [1588-1603] / par M. David Hume; trad. de l'Angl. par Madame B[ellot Danielle]. – Amsterdam, MDCCLXIII (1763). – [3 f.], 391 p., [2 f.].

ИФ 37147

79. **Jacobs, [Cristian] Friderich [Wilhelm]**. Animadversiones in epigrammata: [anthologiae graecae]: [în 2 vol.]. vol. primi: ps. posterior / Friderici Jacobs; secundum ordinem analectorum Brunckii [Richard François Philippe]. – Lipsiae: In bibliopolio Dyckio, MDCCXCVIII [1798]. – [3 f.], 415, [5] p., [2 f.].

ИФ 37228

80. **Kant, Emmanuel**. Prolegomena zu einer jeden kunftigen Metaphysik die als Wissenschaft / Immanuel Kant. – Frankfurt ; Leipzig, 1794. – [1 f.], 222 p., [2 f.].

ИФ 37051

81. **[Klopstock, Friedrich Gottlieb]**. Der Messias: [în 4 vol.]. vierter Bd. / [Friedrich Gottlieb Klopstock]. – Reuttligen: Ben Johann Georg Fleischhauer, 1776. – 320 p.

ИФ 37038

82. **[Klopstock, Friedrich Gottlieb]**. Sammlung der poetischen und prosaischen Schriften der schönen Geister in Teutschland: Ethaltend Trauerspiele Klopstoks / [Friedrich Gottlieb Klopstock]. – Reuttligen, 1776. – [3 f.], 382 p.

ИФ 37242

83. **[Klopstock, Friedrich Gottlieb]**. Sammlung der poetischen und prosaischen Schriften der schönen Geister in Teutschland: Ethaltend Klopstoks Oden. [B. 1-3] / [Friedrich Gottlieb Klopstock]. – Reuttligen, 1777. – [3 f.], 312 p.

ИФ 37037

84. **Krašeninnikov, [Stepan Petroviči]**. Histoire et description du Kamtchatka: [în 2 vol.]. t. II: III-IV pt. / par M. Kracheninnikow, prof. de l'Acad. de Sciences de S. Petersbourg; trad. du russe [par M. de Saint-Pré]. – Amsterdam : Chez Marc Michel Rey, M.DCC.LXX [1770]. – [3 f.], 493 p., [5 f.].

ИФ 73814

85. **[Lacombe de Prezel, Honoré]**. Dictionnaire des portraits Historiques, anecdotes, et traits remarquables des hommes illustres: [în 3 vol.]. t.I : [A-E] / [Honoré Lacombe de Prezel]. – À Paris : Chez Lacombe, Libr., M.DCC.LXVIII [1768]. – [2 f.], [2], 636, [4] p., [2 f.].

ИФ 34443 – Pe p. 1 a cop. ex-libris : „CH. SZ.”.

86. **Lamartine, [Alphonse Marie Louis de Prat]**. Oeuvres : [în 8 vol.]. t. IV: [Harmonies poétique. liv. IV-ème: Le chant du sacre. Epîtres et Poesies. Discours a l'Academie] / M. de Lamartine. – Paris, M.DCCC.XXXII [1832]. – [1 f.], 375 p.

ИФ 37028

87. **Lange, [Johann] Joachim**. Historia ecclesiastica, a mundo condito usque ad seculum a Christo nato praesens, seu decimum octavum deducta et necessariis imperiorum ac rei litterariae synchronismis instructa / D. Joachimi Langii, s[anctus] theol[ogus] in reg[ia] Frid[ericiana] Prof. Ord[inarum] Acad. h.t. prorectoris. – Halae Magdeburg, M.DCC.XXII [1722]. – [2 f.], [12], 1016, [47] p., [1 f.] : il.

ИФ 16400 – Pe forzațul I autogr.: “D[avid] S[amuel] Madai comp: Hal[ae] Magdeburg[icae] 1770. d. 20. April”. – Pe p. a 2-a a cop. ex-libris etichetă cu blazon : D. S. Madai.

88. **Le Beau, [Charles]**. Histoire du Bas-Empire en commençant a Constantin le Grand: [în 27 vol.]. t. III: [liv. XI-V] / par Monsieur Le Beau, Prof. Émérite en l'Univ. de Paris, Prof. d'Éloquence au Collège Royal, Secrétaire ordinaire de Monseigneur le Duc d'Orléans, et Secrétaire perpétuel de l' Acad. Royale des Inscriptions et Belles-Lettres. – À Paris: Chez Desaint et Saillant, M.DCC.LIX [1759]. – [1 f.], 440 p.

ИФ 26445 – Pe p. 1-a a cop. ex-libris: “CH. SZ”.

89. **Liger, [Louis]**. La nouvelle maison rustique, ou économie générale de tous les biens de campagne: la maniere de les entretenir & de les multiplier: [în 2 vol.]. t. II / donnée ci-devant au Public par le Sieur Liger. – 10-ème éd., augm. consid., & mise en meilleur ordre: avec la vertu des Simples, l'apothicairerie: les Décisions du Droit François sur les Matieres Rurales: et enrichie de Fig. en Taille-douce par M.***. – À Paris: Chez la Veuve Savoye, Libr., [De l'Impr. de Chardon], M.DCC.LXXV [1775]. – [3 f.], 918, [2] p., [2 f.] : fig.

ИФ 62170

90. **Lindsell, Augustin, Episcopi.** Θεοφυλακτου Αρχιεπισκοπου Βουλγαριας Εχεγεσις τον Επιστολον του Αγιου Πάυλου. = Theophylacti Archiepiscopi Bulgariae In D. Pauli Epistolas / Studio & curâ Reverendisimi Patris, domini Augustini Lindselli, Episcopi Herefordensis, ex antiquis Manuscriptis Codicibus descripti, & castigati, & nunc primum Græcè ed.; Cum Latina Philippi Montani versione, ad Græcorum Exemplarium sidem restituta. – Londini: E typ. Regio, MDCXXXVI [1636]. – 1041 p.

ИФ 38577

91. **Locke, John.** [Traité] du gouvernement civil : [essay] / par John Locke; trad. de l'angl. par [Jean le Clerc]. – 6-ème éd., exactement rév. & corr. sur la dernière éd. de Londres & augm. de quelques Notes par [Jan] L[e] C[lerc] R.D.M.A.D.P. – À Amsterdam : Chez Barthelemy Vlam, M.DCC.LXXX [1780]. – XVIII, [2], 328 p., [1 f.].

ИФ 37231

92. **Mably, [Gabriel Bonnot], Abbé.** Oeuvres completes: [în 19 vol.]. t.V: [Introduction au Droit publique; Le Droit publique de l'Europe] / de L'Abbé Mably. – À Lyon: Chez J. B. Delamolliere, 1792. – [2 f.], 580 p., [1 f.].

ИФ 37176

93. **Mandelslo, Jean-Albert de.** Voyages célébrés & remarquables, Faits de Perse aux Indes Orientales: [în 2 vol.]. t. II: divisez en deux pt.: contenant une Description nouvelle & très-curieuse de l'Indostan, de l'Empire du Grand-Mogol, des Iles & Presqu'îles de l'Orient, des Royaumes de Siam, du Japon, de la Chine, du Congo, &c. / par Sr. Jean-Albert de Mandelslo, Gentilhomme des Ambassadeurs du Duc de Holstein en Moscovie & Perse.; [publ. par Adam Olearius]; trad. de l'orig. par le Sr. A. De Wicquefort, Conseiller des Conseils d'État & Privé du Duc de Brunswick, Lunebourg, Zell, &c. Resident de l'Électeur de Brandebourg, Aut. de l'Ambassadeur de ses Fonctions. – Nouv. Éd. rév. & corr. exactement, augm. consid., tant dans le corps de l'Ouvrage qu'aux Marginales, & surpassant en bonté & en beauté les précédentes Éd. – À Amsterdam : Chez Michel Charles le Cene, Libr., M.DCC.XXVII [1727]. – 32, 808 p., 7 f. il., 36 f.; 49 il.; 25 h.

ИФ 36987

94. **Mercier, [Louis-Sebastien].** Mon bonnet de nuit : ouvrage qui doit servir de suite au Tableau de Paris du même Aut. t. I / par monsieur Mercier. – À Neuchatel: De l'Impr. de la Soc. Typographique, M.DCC.LXXXIV [1784]. – [2 f.], 206 p., [1 f.].

ИФ 37121

95. **Mercier, [Louis-Sebastien]**. Mon bonnet de nuit. t. III / par monsieur Mercier. – À Lausanne: Chez Jean-Pierre Heubach et Comp., M.DCC.LXXXV [1785]. – [2 f.], 390 p., [1 f.].
ИФ 34452

96. **[Mertens, Hieronymus Andreas]**. La naïvete de la langue françoise ou morceaux choisis de quelques auteurs françoise qui sont regardés comme classiques a l'usage de ceux qui cherchent a se familiariser les tours nobles et negliges de la langue françoise / [Hieronymus Andreas Mertens]. – Auguste; Memmingue: Aux Dépens de Conrad Henry Stagué, 1769. – [1 f.], 16, 270 p., [2 f.].
ИФ 37229 – Pe p. 1 a cop. ex-libris : „CH. SZ.”.

97. **Metastasio, Pietro, Abate**. Opere: Poesie di vario genere. t. X: con Dissertazioni, Osservazioni, e Citazioni / del signor abate Pietro Metastasio. – In Genova: Per Giovanni Franchelli Stamp. Camerale, M.DCC.XCIII [1793]. – 263 p.
ИФ 38500

98. **Mignot, [Vincent], Abbé**. Histoire de l'empire Ottoman, depuis son origine jusqu'a la paix de Belgrade en 1740: [în 4 vol.]. t. IV / par M. Mignot, Abbé de Scellieres, Conseiller honoraire au Grand Conseil. – Paris: Chez Le Clerc, Libr., M.DCC.LXXI [1771]. – [1 f.], [1], 500, [4] p., [1 f.].
ИФ 37114

99. **Les mille et une nuit** : contes arabes: [în 12 vol.]. t. V / trad. en fr. par Mr. [Antoine] Galland. – Nouv. éd. rév. & corr. – Paris: Par la Co. des Libr., M.DCC.XXIII [1723]. – 396 p., [1 f.].
ИФ 37146

100. **Milton, Giovanni [John]**. Il paradiso perduto : poema inglese: [în 2 vol.]. t. II / di Giovanni Milton; trad. dal sig. Paolo Rolli; con le annot. di G. Addison e aloune osserv. crit. – In Parigi: A spese di Bartolommeo Occhi, Libr. Veneto, MDCCLVIII [1758]. – [1 f.], 228 p., [1 f.].
ИФ 37107

101. **Montesquieu, [Charle-Louis de Secondat, Baron]**. Oeuvres. t. I: [De l'esprit des lois. liv. I-IX] / de monsieur de Montesquieu. – Nouv. éd., rév., corr., & consid. augm. par l'auteur.– Aux Deux-Ponts : Chez Sanson & Comp., M.DCC.LXXXIV [1784]. – [2 f.], CXXIII, 216 p., [1 f.].
ИФ 37063

102. **Montesquieu, [Charle-Louis de Secondat, Baron].** Oeuvres. t. II: [De l'esprit des lois. liv. XIII-XXI] / de monsieur de Montesquieu. – Nouv. éd., rev., corr., & consid. augm par l'auteur. – À Londres; À Amsterdam; Leipsick : Chez Arkstée et Merkus, MDCCLXVIII [1768] - MDCCLXIX [1769]. – [3 f.], XXIV, 362 p., [2 f.].

ИФ 60799

103. **Montesquieu, [Charle-Louis de Secondat, Baron].** Oeuvres. t. IV: [De l'esprit des lois. liv. XXX-XXXI] / de monsieur de Montesquieu. – Nouv. éd., rév., corr., & consid. augm. par l'auteur. – À Londres; À Amsterdam; Leipsick : Chez Arkstée et Merkus, MDCCLXVIII [1768] - MDCCLXIX [1769]. – [3 f.], XII, 579 p., [2 f.].

ИФ 62164

104. **Mosheim, Jean Laurent.** Histoire ecclesiastique ancienne et moderne: depuis la naissance de Jesus-Christ jusqu'au commencement du XVIII-e siècle: [în 6 vol.]. t. II / Par seu Jean Laurent Mosheim, Dr en Théologie, & Chancelier de l'Univ. de Gottingue; trad. de l'Orig. Latin, avec des Notes & des Tab. Chronologiques, par Archibald Maclaine, Dr en Théologie. – À Maestricht : Chez Jean-Edme Dufour & Philippe Roux, Impr. & Libr., associés, M.DCC.LXXVI [1776]. – [3 f.], 505 p., [3 f.].

ИФ 37232

105. **Mosheim, Jean Laurent.** Histoire ecclesiastique ancienne et moderne: depuis la naissance de Jesus-Christ jusqu'au commencement du XVIII-e siècle: [în 6 vol.]. t. III / Par seu Jean Laurent Mosheim, Dr en Théologie, & Chancelier de l'Univ. de Gottingue; trad. de l'Orig. Latin, avec des Notes & des Tab. Chronologiques, par Archibald Maclaine, Dr en Théologie. – À Maestricht : Chez Jean-Edme Dufour & Philippe Roux, Impr. & Libr., associés, M.DCC.LXXVI [1776]. – [3 f.], 477 p., [5 f.].

ИФ 80303

106. **Neue Franzosische Grammatik auf eine besondere Art eingerichtet und in Tabellen gebracht;** zum Besten des Frauenzimmers, und anderer Personen, die nicht Latein verstehen; Auf das kuerzeste, deutlichste und begreistichste abgefast, zu ungemeynen Nutzen sowohl derienigen welche die franzosische sprache lehren, als derer, welchen dieselbige lernen vornehmlich aber zu grossem vorthail der franzosischen gouvernantinnen, und aller derjenigen, die im franzosischen unterricht geben. erster Theil. – Neue verm. und verb. Aufl. – Berlin : ben Haude und Spener, 1782. – [1 f.], XII, [2], 576 p., [1 f.].

ИФ 37047

107. **La nouvelle école du monde:** ouvrage nécessaire à tous les états, & principalement à ceux qui veulent s'avancer dans le monde. t. I – À Lille : Chez J. B. Henry, Impr.-Libr., M.DCC.LXIV [1764]. – [2 f.], LII, 324 p., [2 f.].
ИФ 26479 – Pe p. 1 a cop. ex-libris: „CH. SZ.”.
108. **Ομηρου ἰλιασ παραφρασθαισα και ομοιοκαταληκτως στιχογρηθεισα.**
τ. 1. – Ev βιενnh, 1817. – [3 f.], 78, 308 p., [2 f.]: 40 halcograv. – Din conținut: Iliada: p. 21-135.
ИФ 36826 – Pe p. a 2-a a cop. autogr. : G. Russiades.
109. **[Philo Alexandrinus, Iudaeus].** Sacrarum legum : allegoriarum post sex dierum opus = Νομον ιερων : αλληγοιαι δευτεραι των μετα τήν Έξαμερον. lib. II / [Iudaeus Alexandrinus Philo]. – [Paris, 1641]. – P. 186-241.
ИФ 36936
110. **Platon.** Les oeuvres. t. III: [Le premier Alcibiade; Le second Alcibiade] / Platon; trad. en fr., avec des rem. par M. [André] Dacier, Garde des Livres du Cabinet du Roi. – À Paris: Chez Saillant & Nyon, MDCCLXXI [1771]. – [1], LXXII, 459 p. – (Bibl. des anciens philosophes).
ИФ 37132
111. **Platon.** Les oeuvres. t. V: [Laches; Protagoras; Les Rivaux] / Platon; trad. en fr., par M. [André] Dacier, Garde des Livres du Cabinet du Roi; [Le grand Hippias, ou du beau; l'Euthydimus] / trad. par M. [François] de Maucroix; [Le Banquet de Platon] / trad. par M. [Jean] Rasine, de l'Acad. Française. – À Paris: Chez Saillant & Nyon, MDCCLXXI [1771]. – [1 f.], 616 p. – (Bibl. des anciens philosophes).
ИФ 37185
112. **Pleščeev, Sergeji Ivanovič.** Tableau abrégé de l'Empire de la Russie d'après son état actuel: pour l'usage de ses élèves / par Serge de Pleschtjeief, Capitaine de Marine & Chevalier de l'Ordre de St. George; trad. d'après les premières éd. y ajouté les changements survenus du depuis, selon la dernière éd. de l'année 1793 par M. B[ayly] T[homas]. – Moscou : Dans l'Impr. de l'Univ., Chez Rüdiger & Claudi, 1796. – [1 f.], [6], 236 p., [1 f.].
ИФ 36907

113. **In Plutarchi vitas comparatas: Index rerum & verborum memorabilium** in quem retulimus Magistratus etiam, Leges, Oracula, Prodigia, Apophthegmata, Strategemata, Bella, Orationes, aliaque quæ vno potius fasce comprehendenda daerant quam singula singulis indicibus proponenda = Plutarchi vitarum comparatarum appendix: complectens & ipsa Vitas excellentium quorundam imperatorum, fed duas tantum comparatas : & has quidé, à Donato Acciaiuolo, cæteras verò, ab Aemylio Probo cónscriptas: [în 4 vol.]. t. IV. – [Ginevra, 1572]. – [3 f.], [132], 467 p., [3 f.].
ИФ 34432
114. **Plutarh.** Les vies des hommes illustres: [în 50 vol.]. t.I / de Plutarque; trad. en fr., avec des rem. hist. & crit., par M. [André] Dacier, de l'Acad. Royale des Inscriptions & Belles-Lettres, &c. – Nouv. éd., rév. & corr. – À Paris : Par la Co. des Libr., M.DCC.LXII [1762]. – [2 f.], [8 p.], C, 378 p., [3 f.].
ИФ 36949 – Pe p. 1 cop. ex-libris : „CH. SZ.”.
115. **Plutarh.** Les vies des hommes illustres: [în 50 vol.]. t. IV: contenant les vies de Timoléon, de Paul Emile, de Pélopidas, de Marcellus / du Plutarque; trad. en fr., avec des rem. hist. & crit., par M. [André] Dacier, de l'Acad. Royale des Inscriptions & Belles-Lettres, & c. – Nouv. éd., rév. & corr. – À Paris : Par la Co. des Libr. M.DCC.LXII [1762]. – [2 f.], 335 p., [1 f.].
ИФ 73811 – Pe p. 1 cop. ex-libris : „CH. SZ.”.
116. **Plutarh.** Les vies des hommes illustres: [în 50 vol.]. t. V / de Plutarque; trad. en fr., avec des rem. hist. & crit., par M. [André] Dacier, de l'Acad. Royale des Inscriptions & Belles-Lettres, &c. – Nouv. éd., rév. & corr. – À Paris: Par la Co. des Libr., M.DCC.LXII [1762]. – [1 f.], 271 p., [1 f.].
ИФ 36944 – Pe p. 1 cop. ex-libris : „CH. SZ.”.
117. **Plutarh.** Les vies des hommes illustres: [în 50 vol.]. t. VI: contenant Les Vies de Pyrrhus, de Caius Marius, de Lysandre, de Sylla / du Plutarque; trad. en fr., avec des rem. hist. & crit., par M. [André] Dacier, de l'Acad. Royale des Inscriptions & Belles-Lettres, & c. – Nouv. ed., rév. & corr. – À Paris : Par la Co. des Libr., M.DCC.LXII [1762]. – [2 f.], 379 p., [2 f.].
ИФ 34436 – Pe p. 1 cop. ex-libris : „CH. SZ.”.
118. **Plutarh.** Les vies des hommes illustres: [în 50 vol.]. t. X: contenant les vies de Phocion, de Caton d'Utique, d'Agiset Cleomene, de Tiberius et Gracchus / du Plutarque; trad. en fr., avec des rem. hist. & crit., par M. [André] Dacier, de l'Acad. Royale des Inscriptions & Belles-Lettres, & c. – Nouv. éd., rév. & corr. – À Paris : Par la Co. des Libr., M.DCC.LXII [1762]. – [2 f.], 402 p., [2 f.].
ИФ 73810 – Pe p. 1 cop. ex-libris : „CH. SZ.”.

119. **Plutarh.** Les vies des hommes illustres: [în 50 vol.]. t. XI: contenant les vies de Demosthene, de Ciceron, de Démétrius, d'Antoine / du Plutarque; trad. en fr., avec des Rem. hist. & crit., par M. [André] Dacier, de l'Acad. Royale des Inscriptions & Belles-Lettres, & c. – Nouv. éd., rév. & corr. – À Paris : Par la Co. des Libr., M.DCC.LXII [1762]. – [2], 428 p., [2 f.].

ИФ 73812 – Pe p. 1 cop. ex-libris : „CH. SZ.”.

120. **Plutarh.** Les vies des hommes illustres: [în 50 vol.]. t. XIII: contenant les vies de Galba, d'Othon, d'Aristippe, d'Annibal / du Plutarque; trad. en fr., avec des rem. hist. & crit., par M. [André] Dacier, de l'Acad. Royale des Inscriptions & Belles-Lettres, & c. – Nouv. éd., rév. & corr. – À Paris : Par la Co. des Libr., MDCCLXII [1762]. – [2f.], 324 p., [1 f.].

ИФ 37110 – Pe p. 1 cop. ex-libris : „CH. SZ.”.

121. **Plutarh.** Supplement aux vies des hommes illustres: [în 50 vol.]. t. XIV: contenant les vies d'Enée, de Tullus Hostilius, d'Aristomene, de Tarquin l'ancien, de L. Junius Brutus, de Gelon, de Cyrus, de Jason / de Plutarque; trad. de l'Angl. de Thomas Rowe, par M. l'Abbé Bellenger. – A Paris : Par la Co. des Libr., MDCCLXII [1762]. – [3 f.], 381, [2] p., [2 f.].

ИФ 36939 – Pe p. 1 cop. ex-libris : „CH. SZ.”.

122. **[Pluche, Noël Antoine].** Le spectacle de la nature, ou entretiens sur les particularités de l'histoire naturelle, Qui ont paru les plus propres à rendre les Jeunes-Gens curieux, & à leur former l'esprit: [în 9 vol.]. t. IV: troisième pt.: contenant ce qui regarde le Ciel & les liaisons des différentes parties de l'Univers avec les besoins de l'Homme / [Noël Antoine Pluche]. – Nouv. éd. – À Paris: Chez les Frères Estienne, M.DCC.LXXI [1771]. – [2 f.], 600 p., [2 f.]: il.

ИФ 36932

123. **Rabener, Gottlieb Wilhelm.** Satiren: [în 4 vol.]. dritter Theil / Gottlieb Wilhelm Rabener. – Wien : Gedruet ben Johann Thomas Ebl. Von Trattnern, 1776. – 424, [8] p., [1 f.].

ИФ 37244

124. **Raynal, [Guillaume-Thomas-François], Abbé.** Histoire du parlement d'Angleterre. t. I - II / par M. l'Abbé Raynal. – À Londrés, M.DCC.XLVIII [1748]. – [1 f.], 309, [1], XXXII p.; 267, XX p., [1 f.].

ИФ 37158

125. **Regnard, [Jean-François]**. Oeuvres. t. II / de Regnard. – Nouv. éd., rév., exactement corr., & conforme a la représentation. – À Paris : Chez les Libr. Associés, M.DCC.LXXXVI [1786]. – [1 f.], 308 p.: il.

ИФ 37777

126. **Regnard, [Jean-François]**. Oeuvres. t. IV / de Regnard. – Nouv. éd., rév., exactement corr., & conforme a la représentation. – À Paris : Chez les Libr. Associés, M.DCC.LXXXVII [1787]. – [1 f.], 320, 1 p.: il.

ИФ 38919

127. **Reichard, [Henri-Auguste-Ottocar]**. Guide des voyageurs en Europe. t. II : [pt. I-II] : avec une Carte itinéraire de l'Europe, et une Carte de la Suisse / par Mr. Reichard, Conseiller de S[on] A[ltesse] S[erenissime] Msgr le Duc regnant de Saxe-Gotha et Altenbourg. – À Weimar : Au Bureau d'Industrie, 1793. – 254 p., 256, 46, [1] p.: 2 pl.

ИФ 34427

128. **Retz, [Jean François Paul de Godini], Cardinal**. Memoires. t. IV: contenant ce qui s'est passé de remarquable en France pendant les premieres années du regne de Louis XIV / du cardinal de Retz. – Nouv. éd. exactement rév. & corr. – À Geneve : Chez Fabry & Barillot, M.DCC.LXXVII [1777]. – [1 f.], 480 p., [1 f.].

ИФ 37142

129. **[Richardson, Samuel]**. Lettres angloises ou histoire de miss Clarisse Harlove. t. II / Augm. de l'Éloge de Richardson, des Lettres posth. & du Testament de Clarisse. – Nouv. éd. – À Paris, M.DCC.LXXVII [1777]. – [2 f.], 292 p., [1 f.].

ИФ 36948 – Pe forțațul I autogr.: „Alexandrine de Stourdza”.

130. **[Richardson, Samuel]**. Lettres angloises ou histoire de miss Clarisse Harlove. t. V / Augm. de l'Éloge de Richardson, des Lettres posth. & du Testament de Clarisse. – Nouv. éd. – À Paris: Chez les Libr. Associés, M.DCC.LXXVII [1777]. – [2], 232 p., [1 f.].

ИФ 39254 – Pe forțațul I autogr.: „Alexandrine de Stourdza”.

131. **Richardson, [Samuel]**. Lettres angloises ou histoire de miss Clarisse Harlove. t. X / Augm. de l'Éloge de Richardson, des Lettres posth. & du Testament de Clarisse. – Nouv. éd. – À Paris : Chez les Libr. Associés, M.DCC.LXXVII [1777]. – [2 f.], 259 p., [1 f.].

ИФ 37136 – Pe forțațul I autogr.: „Alexandrine de Stourdza”.

132. **Richardson, [Samuel]**. Lettres angloises ou histoire de miss Clarisse Harlove. t. XI / Augm. de l'Éloge de Richardson, des Lettres posth. & du Testament de Clarisse. – Nouv. éd. – À Paris : Chez les Libr. Associés, M.DCC.LXXVII [1777]. – [2 f.], 296 p., [1 f.].
ИФ 37218 – Pe forzațul I autogr.: „Alexandrine de Stourdza”.
133. **Richardson, [Samuel]**. Lettres angloises ou histoire de miss Clarisse Harlove. t.XII / Augm. de l'Éloge de Richardson, des Lettres posth. & du Testament de Clarisse. – Nouv. éd. – À Paris : Chez les Libr. Associés, M.DCC.LXXVII [1777]. – [2 f.], 278 p., [1 f.].
ИФ 37122 – Pe forzațul I autogr.: „Alexandrine de Stourdza”.
134. **Richardson, [Samuel]**. Lettres angloises ou histoire de miss Clarisse Harlove. t. XIV / Augm. de l'Éloge de Richardson, des Lettres posth. & du Testament de Clarisse. – Nouv. éd. – À Paris : Chez les Libr. Associés, M.DCC.LXXVII [1777]. – [2 f.], 268 p., [1 f.]: il.
ИФ 34456 – Pe forzațul I autogr.: „Alexandrine de Stourdza”.
135. **Richardson, [Samuel]**. Lettres angloises ou histoire de miss Clarisse Harlove. t.I /Augm. de l'Éloge de Richardson, des Lettres posth. & du Testament de Clarisse. – Nouv. éd. – À Paris : Chez les Libr. Associés, M.DCC.LXXVIII [1778]. – [2 f.], 232 p., [1 f.]: il.
ИФ 37065 – Pe forzațul I autogr.: „Alexandrine de Stourdza”.
136. **Richardson, [Samuel]**. Lettres angloises ou histoire de miss Clarisse Harlove. t. III / Augm. de l'Éloge de Richardson, des Lettres posth. & du Testament de Clarisse. – Nouv. éd. – À Paris : Chez les Libr. Associés, M.DCC.LXXVIII [1778]. – [2 f.], 288 p.: il.
ИФ 26482 – Pe forzațul I autogr.: „Alexandrine de Stourdza”.
137. **Richardson, [Samuel]**. Lettres angloises ou histoire de miss Clarisse Harlove. t. VI /Augm. de l'Éloge de Richardson, des Lettres posth. & du Testament de Clarisse. – Nouv. éd. – À Paris : Chez les Libr. Associés, M.DCC.LXXVIII [1778]. – [2 f.], 230 p., [1 f.].
ИФ 62143 – Pe forzațul I autogr.: „Alexandrine de Stourdza”.

138. **Richardson, [Samuel]**. Pamela, ou la vertu récompensée. t. VIII / trad. de l'Angl. de Richardson par M. l'Abbé [Antoine François] Prévost. – À Rouen: Chez la Veuve de Pierre Dumesnil, M.DCC.LXXXII [1782]. – [2 f.], 308 p., [1 f.].

ИФ 34459

139. **Richer, [Adrien]**. Vies de plus célèbres marins: vie du maréchal de Tourville, Lieutenant-Général des armées navales de France, sous Louis XIV: [în 13 vol.]. t. II / par M. Richer, aut. de plusieurs Ouvrages de Littérature. – À Paris : Chez Belin, Libr., 1789. – [2 f.], 220 p., [1 f.] : 1 portr.

ИФ 37173

140. **Robertson, [William]**. Histoire de l'Amérique: [în 4 vol.]. t. II : [liv. 3-4] / par M. Robertson, Dr en Théologie, Principal de l'Univ. d'Edimbourg, & Historiographe de Sa Majesté Britannique pour l'Ecosse. – Nouv. éd., rév., corr. & augm. d'après la seconde éd. angl. & enrichie des Cartes nécessaires. – À Amsterdam : Chez D.J. Changuion, M.DCC.LXXIX [1779]. – [2 f.], 504 p., [1 f.]: 1 h.

ИФ 37157 – Pe forzațul I însemnare : „Marie Stourdza”.

141. **Rollin, [Charles]**. De la manière d'enseigner et d'étudier les belles-lettres. t. I: [liv. I-II] / par M. Rollin, ancien Recteur de l'Univ. de Paris, Prof. d'Éloquence Collège Royal & Associé a l'Acad. Royale des Inscriptions & Belles-Lettres. – Nouv. éd. – À Paris : Chez la Frères Estienne & Fils, M.DCC.LXV [1765]. – CXXXVIII, 464, [8] p., [1 f.].

ИФ 36947

142. **Rollin, [Charles]**. De la manière d'enseigner et d'étudier les belles-lettres. t. II: [La Rhétorique]. [liv. III- IV] / par M. Rollin, ancien Recteur de l'Univ. de Paris, Prof. d'Éloquence Collège Royal & Associé a l'Acad. Royale des Inscriptions & Belles-Lettres.– Nouv. éd. – À Paris : Chez la Veuve Estienne & Fils, M.DCC.LXIV [1764]. – 576, [4] p.

ИФ 36945 – Pe p. 1 cop. ex-libris : „CH. SZ.”.

143. **Rollin, [Charles]**. De la manière d'enseigner et d'étudier les belles-lettres. t. IV: [liv. IV: l'histoire profane. Romae; liv. V: de la philosophie; liv. VI: du gouvernement des collège] / par M. Rollin, ancien Recteur de l'Univ. de Paris, Prof. d'Éloquence Collège Royal & Associé a l'Acad. Royale des Inscriptions & Belles-Lettres. – Nouv. éd. – À Paris : Chez la Veuve Estienne & Fils, M.DCC.LXIV [1764]. – [1 f.], 597, [8] p., [1 f.].

ИФ 37117 – Pe p. 1 cop. ex-libris : „CH. SZ.”.

144. **Rousseau, Jean Jacques.** Collection complète des oeuvres. t. III: Les confessions: [seconde pt. : liv. VII-IX] / de J. J. Rousseau. – À Genève, M.DCC.LXXXIX [1789]. – [3 f.], 399 p., [2 f.].
ИФ 36905
145. **Rousseau, Jean Jacques.** Collection complète des oeuvres. t. III : contenant le t. I de Julie ou de la nouvelle Héloïse, ou lettres de deux amans, habitans d'une petite Ville au pied des Alpes / rec. et publ. par J. J. Rousseau, Citoyen de Genève. – Aux Deux-Ponts : Chez Sanson & Co., M.DCC.LXXXII [1782]. – [3 f.], 281 p., [2 f.].
ИФ 34457
146. **Rousseau, Jean Jacques.** Collection complète des oeuvres. t. V: contenant le t. III de Julie ou de la nouvelle Héloïse, ou lettres de deux amans, habitans d'une petite Ville au pied des Alpes / rec. et publ. par J. J. Rousseau, Citoyen de Genève. – Aux Deux-Ponts : Chez Sanson & Co., M.DCC.LXXXII [1782]. – [2 f.], 275 p., [1 f.].
ИФ 62144
147. **Rousseau, Jean Jacques.** Collection complète des oeuvres. t. VI: contenant le t. IV de Julie ou de la nouvelle Héloïse, ou lettres de deux amans, habitans d'une petite Ville au pied des Alpes / rec. et publ. par J. J. Rousseau, Citoyen de Genève. – Aux Deux-Ponts : Chez Sanson & Co., M.DCC.LXXXII [1782]. – [2 f.], 255 p., [2 f.].
ИФ 37210
148. **Rousseau, Jean Jacques.** Collection complète des oeuvres. t. VII: contenant le t. I d'Émile, ou de l'éducation / de J. J. Rousseau, Citoyen de Genève. – Aux Deux-Ponts : Chez Sanson et Co., M.DCC.LXXXII [1782]. – [3 f.], VI, 251 p., [3 f.].
ИФ 37208
149. **Rousseau, Jean Jacques.** Collection complète des oeuvres. t. XVIII : contenant le t. II du Dictionnaire de musique / de J. J. Rousseau, Citoyen de Genève. – Aux Deux-Ponts : Chez Sanson et Co., M.DCC.LXXXII [1782]. – [3], 224 p., [2 f.].
ИФ 37035
150. **Rousseau, Jean Jacques.** Collection complète des oeuvres. t. XIX : contenant le t. I des Confessions ou Memoires / de J. J. Rousseau, Citoyen de Genève. – Aux Deux-Ponts : Chez Sanson & Co., M.DCC.LXXXII [1782]. – [3 f.], 231 p., [2 f.].
ИФ 36904

151. **Rousseau, Jean Jacques.** Collection complète des oeuvres. t.XXIII: contenant le t. I. des pièces diverses sur divers sujets, & un Recueil de Lettres / de J. J. Rousseau, Citoyen de Genève. – Aux Deux-Ponts : Chez Sanson & Co., M.DCC.LXXXII [1782]. – [1], 309, [2] p., [1 f.].
ИФ 36946
152. **Rousseau, Jean Jacques.**Oeuvres complètes: [în 37 vol.]. t. 26: suppl. a la coll. des oeuvres / de J. J. Rousseau, Citoyen de Genève. – Aux Deux-Ponts : Chez Sanson et Co., MDCCLXXXII [1782]. – [3 f.], 335 p., [2 f.].
ИФ 34453
153. **Rousseau, Jean Jacques.** Oeuvres complètes: [în 37 vol.]. t. 27: suppl. a la coll. des oeuvres / de J. J. Rousseau, Citoyen de Genève. – Aux Deux-Ponts : Chez Sanson et Co., M.DCC.LXXXII [1782]. – [2 f.], 288 p., [2 f.].
ИФ 37033
154. **Rousseau, Jean Jacques.**Oeuvres complètes: [în 37 vol.]. t. 28: suppl. a la coll. des oeuvres / de J. J. Rousseau, Citoyen de Genève. – Aux Deux-Ponts : Chez Sanson et Co., M.DCC.LXXXII [1782]. – [3 f.], 305, [1] p., [1 f.].
ИФ 37143
155. **Rousseau, Jean Jacques.** Oeuvres complètes: [în 37 vol.]. t. 29: suppl. a la coll. des oeuvres / de J. J. Rousseau, Citoyen de Genève. – Aux Deux-Ponts: Chez Sanson et Co., M.DCC.LXXXIV [1784]. – [3 f.], 315 p., [2f.].
ИФ 37135
156. **Rousseau, Jean Jacques.** Oeuvres complètes: [în 37 vol.]. t. 30: suppl. a la coll. des oeuvres / de J. J. Rousseau, Citoyen de Genève. – Aux Deux-Ponts: Chez Sanson et Co., M.DCC.LXXXII [1782]. – [3 f.], 324 p., [2 f.].
ИФ 37061
157. **Rousseau, Jean Jacques.** Les pensées: t. II / de J. J. Rousseau, Cytoyen de Genève. – À Amsterdam, et se trouve a Paris : Chez Prault, Petit-Fils, Libr., M.DCC.LXVI [1766]. – [2 f.], 350 p., [2 f.].
ИФ 38543 – Pe p. 1-a a cop. ex-libris: „CH. SZ.”.
158. **Saint-Pierre, Jacques-Henri Bernardin de.** Études de la nature: [în 5 vol.]. t. II / par Jacques-Henri Bernardin de Saint-Pierre. – 4-ème éd., rév., corr. et augm. – À Bruxelles : Chez B. Le Franco, Impr.-Libr., M.DCC.XCII [1792]. – [2], 380 p., [2 f.].
ИФ 26759

159. **Saint-Pierre, Jacques-Henri Bernardin de.** Études de la nature: [în 5 vol.]. t. IV / par Jacques-Henri Bernardin de Saint-Pierre. – 4-ème éd., rév., corr. et augm. – À Bruxelles : Chez B. Le Franco, Impr.-Libr., M.DCC.XCII [1792]. – [2], 432 p., [1 f.].
ИФ 37159

160. **Saint-Pierre, Jacques-Henri Bernardin de.** Études de la nature: [în 5 vol.]. t. V / par Jacques-Henri Bernardin Saint-Pierre. – 4-ème éd., rév., corr. et augm. – À Bruxelles: Chez B. Le Franco, Impr.-Libr., M.DCC.XCII [1792]. – [2 f.], LXXVI, 412 p., [1 f.].
ИФ 37134

161. **Sévigné, [Marie de Rabutin-Chantal], Marquise.** Recueil des lettres: [în 12 vol.]. t. I / de madame la marquise de Sévigné, a madame la comtesse de Grignan, sa fille. – Nouv. éd. augm. – À Maestricht : Chez Jean-Edme Dufour & Phil. Roux, Impr.-Libr., associés, M.DCC.LXXX [1780]. – [3 f.], CVIII, 372 p., [1 f.]: 1 portr.
ИФ 34461 – Pe forzațul I semnătura: „Tschischerinskii, 1804”.

162. **Sévigné, [Marie de Rabutin-Chantal], Marquise.** Recueil des lettres: [în 12 vol.]. t. II / de madame la marquise de Sévigné, a madame la comtesse de Grignan, sa fille. – Nouv. éd. augm. – À Maestricht : Chez Jean-Edme Dufour & Phil. Roux, Impr.-Libr., associés, M.DCC.LXXX [1780]. – [3 f.], 444 p., [1 f.]: 1 portr.
ИФ 34460

163. **Sévigné, [Marie de Rabutin-Chantal], Marquise.** Recueil des lettres: [în 12 vol.]. t. VI / de madame la marquise de Sévigné, a madame la comtesse de Grignan, sa fille. – Nouv. éd. augm. – À Maestricht : Chez Jean-Edme Dufour & Phil. Roux, Impr.-Libr., associés, M.DCC.LXXX [1780]. – [1 f.], 454 p., [1 f.].
ИФ 36942

164. **Sévigné, [Marie de Rabutin-Chantal], Marquise.** Recueil des lettres: [în 12 vol.]. t. I / de madame la marquise de Sévigné, a madame la comtesse de Grignan, sa fille. – Nouv. éd. augm. – À Rouen : Chez J. Racine, Libr., M.DCC.XC [1790]. – [6 f.], CIV, 358 p., [3 f.]: 2 portr.
ИФ 37123

165. **Sévigné, [Marie de Rabutin-Chantal], Marquise.** Recueil des lettres: [în 12 vol.]. t. II / de madame la marquise de Sévigné, a madame la comtesse de Grignan, sa fille. – Nouv. éd. augm. – À Rouen : Chez J. Racine, Libr., M.DCC.XC [1790]. – [3 f.], 428 p., [2 f.].
ИФ 34454

166. **Sévigné, [Marie de Rabutin-Chantal], Marquise.** Recueil des lettres: [în 12 vol.]. t. III / de madame la marquise de Sévigné, a madame la comtesse de Grignan, sa fille. – Nouv. ed. augm. – À Rouen : Chez J. Racine, Libr., M.DCC.XC [1790]. – [3 f.], 435 p., [2 f.].
ИФ 34455
167. **Sévigné, [Marie de Rabutin-Chantal], Marquise.** Recueil des lettres: [în 12 vol.]. t. IV / de madame la marquise de Sévigné, a madame la comtesse de Grignan, sa fille. – Nouv. éd. augm. – À Rouen : Chez J. Racine, Libr., M.DCC.XC [1790]. – [3 f.], 438 p., [3 f.].
ИФ 34463
168. **Sévigné, [Marie de Rabutin-Chantal], Marquise.** Recueil des lettres: [în 12 vol.]. t. IX / de madame la marquise de Sévigné, a madame la comtesse de Grignan, sa fille. – Nouv. éd. augm. – À Rouen : Chez J. Racine, Libr., MDCCXC [1790]. – [2 f.], 437 p., [2 f.].
ИФ 34462
169. **Shakespeare, William.** Shakespeare's dramatische Werke: dreyzehnter Bd. / W. Shakespeare; uberseht von A[ugust] W[ilhelm] Schlegel und J[ohann] J[oachim] Eschenburg. – Wien : den Anton Pichler, 1811. – [2 f.], 304 p., [1 f.]: il.
ИФ 39491
170. **Shakespeare, William.** Shakspeare's dramatische Werke: zweyter Bd. / W. Shakespeare; uberseht von A[ugust] W[ilhelm] Schlegel und J[ohann] J[oachim] Eschenburg. – Wien : den Anton Pichler, 1812. – [1 f.], 260 p.: il.
ИФ 39414
171. **Shakespeare, William.** Shakespeare's dramatische Werke: sechster Bd. / W. Shakespeare; uberseht von A[ugust] W[ilhelm] Schlegel und J[ohann] J[oachim] Eschenburg. – Wien : den Anton Pichler, 1812. – 317 p.: il.
ИФ 37255
172. **Shuckford, Samuel, Curé.** Histoire du monde sacrée et profane, depuis la création du monde jusqu'à la fin de l'Empire des Assyriens, arrivée à la mort de Sardanapale; & jusqu'à la décadence des Royaumes de Juda & d'Israel sous les regnes d'Achaz & de Pekah: pour servir d'Introduction a l'Histoire des Juifs du Docteur Prideaux. t. III / trad. de l'angl. par Samuel Shuckford, & Curé de Shelton, dans la Province de Norfolk. – À Paris: Chez G. Cavelier, Père, Libr., M.DCC.LII [1752]. – [2 f.], LX, 515, [18] p., [1 f.].
ИФ 62146

173. **Sokrates.** Mainomenos oder die Dialogen des Diogenes von Sinope: aus einer alten Handschrift / Socrates; [trad. Christoph Martin Wieland]. – Carlsruhe : Ben Christian Gottlieb Schmieder, 1777. – 454 p., [1 f.].
ИФ 39282

174. **Στοιχειων Μαθηματικων εκ παλαιων και νεωτερωων Συνεραριθέντων.** Τομ. τριτος: Περιέχων τα περί τήν Αλγεβραν / Υπο τον πανιερωτατον Αρχιεπισβοπου πρωην Αστραχανιου κυριω Νικηφορου Φιλοτίμω δε δαπάνη έχθέντων, Ό πως δωρεαν διανεμόνται τοῖς εν τοῖς Ἑλληνομουσείοις φοιτώσιν, υπο των τιμιωτατων και φιλογενον αυταδελφων Ζωσιμα. – Εν Μοσχα [Moscona], 1799. – [1f.], 279 p.: 61 tab.
ИФ 80304

175. **Τα Κατα Τήν Αναγεννησιν Τησ Ελλάδος :** ητοι συλλογη τῶν περι την αναγεννωμενην Ελλαδα συνταχθεντων πολιτευματων, νομων και αλλων επιστημων πραξεων, απο του 1821 μεχρι τελουσ του 1832. τομ. πρωτοσ / εκδιδοντοσ Ανδρεου Ζ. Μαμουκα. - Εν Πειραιεί: εκ τησ του Ηλια Χριστοφιδου Τυπογραφιασ „Η. Αγαθη Τυχή”, 1839. – [2 f.], [12], 127 p. – Pe p. de gardă: mențione de donație a aut. pentru Al. Sturdza.
ИФ 37119

176. **Tasso, Torquato.** La Gierusalemme liberata: in due vol. vol. I / di Torquato Tasso; con le Fig. di Sebastiano Clerc. – In Glasgua: della stampa di Roberto ed Andrea Foulis e si vendono al presso loro, e Giovanni Balfour in Edinburgo, M.DCC.LXII [1763]. – [2 f.], [12], 331 p., [1 f.].
ИФ 62162

177. **Thibault, Lefebvre.** Études diplomatiques et économiques sur la Valachie / par Thibault Lefebvre, Avocat à la Cour de cassation et au Conseil d'État, Membre de l'Acad. de Blois, de la Soc. du Berry et de celle d'Économie politique de Paris. – 2-ème éd. – Paris: Guillaumin et C., Libr.-Éd., [1858]. – 397 p.
ИФ 3040

178. **Thomas, [Antoine-Léonard].** Oeuvre. t. I : [Essais sur les éloges] / de M. Thomas, de l'Acad. Française. – Nouv. éd. rév., corr. et augm. – À Amsterdam, et se trouve à Paris: Chez Moutard, Libr. de Madame la Dauphine, MDCCLXXIII [1773]. – [2 f.], 426, [2] p., [2 f.].
ИФ 36861

179. **Thomas, [Antoine-Léonard].** Oeuvres. t. III : [Éloge de Maurice, comte de Saxe] / de M. Thomas, de l'Acad. Française. – Nouv. éd. rév., corr. et augm. – À Paris: Chez Moutard, Libr. de Madame la Dauphine, M.DCC.LXXIII [1773]. – [3 f.], 433 p., [3 f.].
ИФ 34446

180. **Thomas, [Antoine-Léonard].** Oeuvres. t. IV: [Éloge de René Descartes] / de M. Thomas, de l'Acad. Française. – Nouv. éd. rév., corr. et augm. – À Paris: Chez Moutard, Libr. de Madame la Dauphine, M.DCC.LXXIII [1773]. – [2 f.], 371 p., [2 f.].
ИФ 37230
181. **Tillemont, [Louis-Sébastien Le Nain de].** Histoire des empereurs, et des autres princes qui ont régné durant les six premier siècles de l'Église, de leurs guerres contre le Juis, des Écrivains profanes, & de personnes les plus illustres de leur temps: [în 6 vol.]. t. I: qui comprend depuis Auguste jusqu'à Vitellius, & la ruine de Jerusalem / par Le Nain de Tillemont. – 1-ère éd., rév. & corr. – Venise: Chez Estienne Briffaut, M.DCC.XXXII [1732]. – XL, 712 p.: il.
ИФ 36875
182. **Tillemont, [Louis-Sébastien Le Nain de].** Histoire des empereus, et des autres princes qui ont régné durant les six premier siècles de l'Église, de leurs guerres contre le Juis, des Écrivains profanes, & de personnes les plus illustres de leur temps: [în 6 vol.]. t. III: qui comprend depuis sévère jusques à l'élection de Diocletien / par Le Nain de Tillemont. – 1-ère éd., rév. & corr. – Venise: Chez Estienne Briffaut, MDCCXXXII [1732]. – XXVIII, 587 p.: il.
ИФ 36874
183. **Tillemont, [Louis-Sébastien Le Nain de].** Histoire des empereus, et des autres princes qui ont régné durant les six premier siècles de l'Église, de leurs guerres contre le Juis, des Écrivains profanes, & de personnes les plus illustres de leur temps: [în 6 vol.]. t. IV: qui comprend depuis sévère jusqu'à Jovien / par Le Nain de Tillemont. – 1-ère éd., rév. & corr. – Venise: Chez Estienne Brissaut, MDCCXXXII [1732]. – XXXII, 751 p.: il.
ИФ 36876
184. **Tillemont, [Louis-Sébastien Le Nain de].** Histoire des empereus, et des autres princes qui ont régné durant les six premier siècles de l'Église, de leurs guerres contre le Juis, des Écrivains profanes, & de personnes les plus illustres de leur temps: [în 6 vol.]. t. V: qui comprend depuis Valentinien I jusqu'a Honoré / par Le Nain de Tillemont. – 1-ère éd., rév. & corr. – Venise: Chez Estienne Brissaut, MDCCXXXII [1732]. – XXXIVI, 878 p.: il.
ИФ 37056
185. **Traduction des modèles choisis de latinité, tirés des meilleurs écrivains pour l'usage de la Jeunesse chrétienne:** [în 6 pt.]. première pt. : Sulpice Sévère, D'Entrope, Sextus Aurelius Victor, Cornelius Nepos, Justin, Lucius Florus. – Nouv. éd. – À Paris : Chez Hippolyte-Louis Guerin & Louis-Françoise Delatour, M.DCC.LIV [1754]. – [2 f.], 334 p., [3 f.].
ИФ 26423 – Pe p. 1 cop. ex-libris : „CH. SZ.”.

186. **Traduction des modèles choisis de latinité, tirés des meilleurs écrivains pour l'usage de la Jeunesse chrétienne:** [în 6 pt.]. seconde pt. – Nouv. éd. – À Paris : Chez Hippolyte-Louis Guerin & Louis-Françoise Delatour, M.DCC.LIV [1754]. – [3 f.], VIII, 364 p. , [2 f.].
ИФ 37040 – Pe p. 1 cop. ex-libris : „CH. SZ.”.
187. **Traduction des modèles choisis de latinité, tirés des meilleurs écrivains pour l'usage de la Jeunesse chrétienne:** [în 6 pt.]. quatrième et dernière pt.: des extraits de prose: Svéttone, Pline l'Ancien, Pline le Jeune, Vitruve, Seneque, Quint-Curce. – Nouv. éd. – À Paris : Chez Hippolyte-Louis Guerin & Louis-Françoise Delatour, M.DCC.LXV [1765]. – [2 f.], VIII, 352 p., [2 f.].
ИФ 34431 – Pe p. 1 cop. ex-libris : „CH. SZ.”.
188. **Valmont, Gérard [Philippe-Louise], Abbé.** Le comte de Valmont ou les égarement de la raison: lettres : [în 6 vol.]. t. I / rec. et publ. par M. Gérard l'abbé le comte de Valmont. – Nouv. éd., rév. & augm. – À Avignon : Chez Jean-Albert Joly, Impr.-Libr., 1793. – [1 f.], XXIV, 406 p.
ИФ 37039
189. **Valmont, Gérard [Philippe-Louise], Abbé.** Le comte de Valmont ou les égarement de la raison: lettres: [în 6 vol.]. t. V/ rec. et publ. par M. Gérard, l'abbé le comte de Valmont. – Nouv. éd., rev. & augm. – À Avignon : Chez Jean-Albert Joly, Impr.-Libr., 1793. – [1 f.], IX p., 336 p., [1 f.].
ИФ 37008
190. **Veaux, [Antoine-Joseph de, baron].** Tactique pure pour l'infanterie, la cavalerie et l'artillerie: divisée en deux pt. t. 1 / par M. de la Veaux, Prof. de belles-lettres à la même Univ.; trad. de l'allemand de M. François Miller, Lieutenant de Housards au service de S[on] A[ltesse] S[erenissime] Mgr. le Duc regnant de Wirtemberg & Prof. public de tactique à l'Univ. Caroline. – Stuttgart: De l'Impr. de l'Acad. Caroline, M.DCC.LXXXVII [1787]. – [2 f.], [18], 716 p., [2 f.]: 12 pl.
ИФ 36824
191. **Veaux, [Antoine-Joseph de, baron].** Tactique pure pour l'infanterie, la cavalerie et l'artillerie: divisée en deux pt. t. 2 / par M. de la Veaux, Prof. de belles-lettres à la même Univ.; trad. de l'allemand de M. François de Miller, Capitaine de Cavalerie, Aide de Camp de S[on] A[ltesse] S[erinisime] Mgr. le Duc regnant de Wirtemberg & Prof. public de tactique à l'Univ. Caroline. – Stuttgart : De l'Impr. de l'Acad. Caroline, M.DCC.LXXXVIII [1788]. – [2 f.], [28], 608 p.; 40 pl.
ИФ 36825

192. **Voltaire, François-Marie Arouet.** Les chef-d'oeuvres dramatiques. t. III / de M. de Voltaire. – À Paris : Chez la Veuve Duchesne, Libr., M.DCC.LXXIX [1779]. – [2 f.], 372 p. : il.
ИФ 80312
193. **Voltaire, François-Marie Arouet.** La Henriade. t. I : avec les Variantes & un Essai sur la Poésie Épique / par monsieur de Voltaire. – Nouv. éd. – À Amsterdam : Chez François l'Honoré, M.DCC.LXXV [1775]. – [2 f.], XXIV, 309, [2] p.: il.
ИФ 37116
194. **Voltaire, François-Marie Arouet.** Histoire de Charles XII, roi de Suede. t. I-II / par M. de Voltaire. – Nouv. éd., avec les corr. de l'Aut. – À Genève : Chez les Frères Cramer, M.DCC.LXXVI [1776]. – [3 f.], XXIV, 182 p., [2f.], 192 p.: 1 portr.
ИФ 36897
195. **Voltaire, François-Marie Arouet.** Istoria di Carlo XII Re di Svezia. t. I - II / del signor di Voltaire; trad. dall'ultima di Ollanda, la quale suriveduta, corr., e accresc. dall Auct.; Con le Note del Signor [Aubry] della Motraye, e le Risposte del Signor di Voltaire. – 2-ème éd. – In Venezia : Appresso Francesco Pitteri, MDCCXXXVI [1736]. – [1 f.], XXVIII, 199, 117, 92 p., [1 f.].
ИФ 37182
196. **Vosgien.** Dictionnaire géographique-portativ, ou description des royaumes, provinces, villes, patriarchats, évêchés, duchés, comtés, marquisats, villes imperiales et anse'atiques, Ports, Forteresses, Citadelles, et autres lieux considerables des quatre parties du monde: [în 2 vol.]. t. I / par Monsieur Vosgien; trad. de l'angl. sur la treizième éd. de Laurent Echard. – Amsterdam: Chez E. Van Harrevelt, M.DCC.LXX [1770]. – [2 f.], XII, 493 p., [1 f.].
ИФ 36941
197. **Wailly, [Natalis].** Les commentaires de César. t. II / Rév. et retouchée avec soin, par M. de Wailly. – À Paris : Chez H. Barbou, Impr.-Libr., An VII [1799 Ère Vulg.]. – [2 f.], 567 p., [1 f.].
ИФ 37064
198. **Washington, Irving.** Gottfried Crayon's Skizzenbuch : [în 3 vol.]. erster Theil : [Ausgewählte Schriften] / von Irving Washington; hrsg. von J.V. Adrian. – Frankfurt am Main, 1846. – [3 f.], XIV, 471 p., [1 f.].
ИФ 34433

199. **[Wieland, Cristofor-Martin]**. Agathon: zwenster Theil / [Cristofor-Martin Wieland]. – Reuttlingen : Ben Johann Georg Fleischhauer, MDCCLXXV [1775]. – 319 p.
ИФ 37243
200. **[Wieland, Cristofor-Martin]**. Beitrage zur Geheimen Geschichte des menschlichen Verstandes und Herzens: erster – zwenster Theil / [Cristofor-Martin Wieland]. – Reuttlingen, MDCCLXXVI [1776]. – X, 248, [1 f.], 216 p.
ИФ 37253
201. **Xiphilin, [Joannes]**. Histoire romaine: [în 2 vol.] / écrite par [Joannes] Xiphilin, par [Jean] Zonare, et par Zosime ; trad. sur les Orig. Grecs, par M. [Louis] Cousin, Président en la Cour des Monnoyes. – À Paris : Chez la Veuve de Damien Foucault, Impr. & Libr. Ord. du Roy & de la Ville, MDCLXXXVI [1686]. – [2 f.], 796 p., [1 f.]: il. – Pe p. de tit. ex-libris autogr.: „Pierre Mathiautier”.
ИФ 34445
– Pe p. de tit. ex-libris autogr. : „Pierre Mathiautier.”
202. **Χριστοπουλος Αθανασιος**. Λυρικά : του Εύγ. Αρχ. Καμηνάρη / Athanasios Hristopoulos. – S.l., 1811. – [1 f.], 226 p., [1 f.]: il.
ИФ 37053
203. **Young, [Edward]**. Collection des Oeuvres. t. II: Les Complaintes on les nuits d'Young. Nuits 12-24 / [Edward] Young; trad. de l'Angl. par M. [Pierre] le Tourneur. – À Avignon : Chez Jean-Albert Joly, Impr., 1792. – [1 f.], 185 p., [2 f.].
ИФ 36943

LISTA PRESCURTĂRILOR DE CUVINTE

acad. = académie
accresc. = accresciuto
amer. = american
angl. = anglaise, anglais
annot. = annotazione
auct. = auctore
augm. = augmentée, augmentations
Aufl. = Auflage
aut. = auteur, autor
autogr. = autograf
B. = buch
Bd. = Band
bibl. = bibliothèque
Buchh. = Buchhondlung
cercet. = cercetător
co. = compagnie
coll. = collection
comment. = commentaire, commentariis
comp. = compagnie
consid. = considérablement
cop. = copertă
corr. = corrections, corretta, correzione, corrigée
crit. = critic, critique, critico, critique
D. = Duc
Dr = docteur
ed. = editor
éd. = editio, édition, editor, edizione
emend. = emendatior, emendavit
engl. = englez
f. = foaie
fig. = figure, figuris
fr. = francez, française, français
germ. = german
h. = hartă
hist. = historique
hrsq. = herausgegeben
il. = ilustrație
impr. = imprimerie, imprimeur
ind. = indicus
inst. = institut
Io. = Iohann
Io. Gottl. = Iohann Gottlieb

ital. = italian, italien
ist. = istoric
lat. = latin
libr. = libraire, librairie, librar, librari
liv. = livre
M. = Mister
M.B.T. = Monsieur Bayly Thomas
Mr. = Mister, Monsieur
Ms. = manuscris
Msgr. = Monseigneur
nat. = national
nouv. = nouvelle
ord. = ordinaire, ordinarum
orig. = original
osserv. = osservazione
p. = pagină
pl. = planșă
pol. = polonez
prof. = profesor, professeur
portr. = portret
posth. = posthumes
ps. = pars
pt. = partie
publ. = publié
rec. = recensio, recensuit
reg. Frid. = regia Fridericiana
rem. = remarque
rev. = révisé, revue
s.a. = sine ano
sig. = signor
s.l. = sine loco
soc. = société
span. = spaniol
sr. = Sir
stamp. = stampato, stamperia
sumpt. = sumptibus
suppl. = supplément
t. = tom, tome
tab. = table
trad. = traducător, traduction, traduit, traduzione
typ. = typographia, typographie
verb. = vermehrt
vol. = volume, volumen
univ. = université

INDEX ALFABETIC AL NUMELOR DE PERSOANE*

- Acciaiuoli, Donato (1428-1478), ist. ital. 113
- Addison, G. 100
- Adrian, J.V. 198
- Aristofan (cca 446-cca 386 î.Hr.), poet comic grec 40
- Arnaud, François Thomas Marie de Baculard (1718 – 1805), scriitor, dramaturg fr. 1-3
- Aquinatis Thomas (1225-1274) 37-39
- Balfour, Giovanni, ed. din Edinburgh 176
- Barbou, H., ed. din Paris 197
- Barthélemy, Jean-Jacques, abate (1776-1795), savant, arheolog fr. 4-7
- Bassompierre, J.F., ed. din Paris 31
- Bauer, ed. din Strasbourg 18-26
- Baverum, Ioan. Gothofr., tipograf din Strasbourg 74
- Bayly, Thomas (? -1657), trad. 112
- Beccaria, Cesare Bonesana, marchiz (1738-1794), filosof, politician ital. 8
- Bellenger, François (1688-1749), filolog, trad. fr. 121
- Bellot, Danielle, trad. 77-78
- Bergleri, Stephan (1680-1746) 40
- Bézout, Etienne (1730-1783), iezuit, matematician fr. 9
- Bielkii, Io. Felicis, ed. din Jena 61

---

* Autori, alte responsabilități (alcătuitori, traducători, editori-librari, tipografi, gravori)

Bilaine, Louis, ed. din Paris 55

Bossuet, Jacque-Bénigne, episcop (1627-1704), teolog, orator, predicator și scriitor fr. 11-14

Bossut, Charles (1730-1814), matematician fr. 16

Bougeant, Guillaume-Hyacinthe, tatăl (cu pseudonimul Pere Bougeant) (1690-1793), iezuit, ist. fr. 17

Briffaut, Estienne, ed. din Veneția 181-184

Brunck, Richard François Philippe (1729-1803), clasic fr. 79

Buisson, libr. din Paris 62

Büsching, Antoine Friedrich (1724-1793), geograf germ. 18-30

Cailleau, impr.-libr. din Paris 33

Cantwel, Mokarky de 69

Caraccioli, Louis-Antoine de, Marquis (1719-1803), scriitor, ist. și poet fr. 31

Carteromaco, Niccolo (nume adevărat Forteguerra) (1674-1735), poet ital. 32

Cellarius, Christoph (1634/1638-1707), umanist germ. 61

Le Cene, Michel Charles, ed. din Amsterdam 93

Cervantés, Michel de (1547-1616), romancier, poet și dramaturg span. 33

Changuion, D.J., ed. din Amsterdam 140

Chastellux, François Jean de (1734-1788), literator, militar fr. 34-35

Chevigny, Sieur de (?-1713) 36

Chompré, Pierre (1698-1760), scriitor fr. 37-39

Claude, Fleury, abate (1640-1723), ist. , avocat și teolog fr. 75-76

Clerc, Sebastian (1637-1714), gravor fr. 176

Le Clerc, libr. din Paris 91, 98

Combes, Henri, geograf fr. 41

Condillac, Étienne Bonnot de, abate (1715-1780), filozof iluminist, psiholog și economist fr. 42-49

Cousin, Louis (1627-1707), ist. și trad. fr. 201

Cramer, Carl Gottlob (1758-1817), scriitor germ. 50-52

Cramer, Fres, ed. comercial din Geneva 194

Crevier, Jean Baptiste Louis (1693-1765), scriitor fr. 53

Cuperi, Gisberti (1644-1713) 54

Curtius, Quintus Rufus (I-a jum. a sec. 1d. Hr.), ist. roman 55

Dacier, André (1651-1722), clasic fr. 56, 110-111, 114-120

D'Alembert, Jean Le Rond (1717-1783), matematician, fizician și filozof fr. 57

Damonneville, ed. din Paris 17

Delamolliere, J.B. , ed. comercial din Lyon 92

Delatour, Louis-Françoise, ed. comercial din Paris 37-39, 185-187

Desaind, ed. comercial din Paris 53, 88

Deschoulières, Antoinette du Ligier de la Garde (1638-1694), scriitoare fr. 58

Deshoulières, Antoine Thérèse (fiica) (1656-1718), scriitoare fr. 58

Desprez, Guillaume, ed. -libr. din Paris 11-13

Diderot, Denis (1713-1784), scriitor, crit. și filozof fr. 59

Didot, l'Ainé François Ambroise (1730-1802), ed. din Paris 63

Diogene din Sinope (412 î.Hr.-322 î.Hr.), filozof grec 173

Długossi, Ioannis (1415-1480), cronicar pol. 60

Duchesne, libr. din Paris 192

Dufour, Jean-Edme, ed. comercial din Maestricht 104-105, 161-163

Duker, Carol Andreas (1670-1752) 40

Dumesnil, Pierre, ed. din Rouen 138

Durand, ed. din Lausanne 41

Echard, Laurent (1670-1730), ist., poligraf și trad. engl. 196

Eschenburg, Johann Joachim (1743-1820), crit. și ist. germ. 169-171

Estienne, Frère, familie de ed. și tipografi din Paris 122, 141-143

Eutropius, Flavius (335? -407?), ministru principal la curtea lui Adrian 61

Ferrières-Sauveboeuf, Louis-Françoise de (1762-1814), conte, diplomat fr. 62

Fleischhauer, Johann Georg, ed. din Reuttlingen 71-72, 81, 199

Florian, Jean-Pierre Claris de (1755-1794), dramaturg, romancier, fabulist și poet fr. 63

Foucalt, Damien, ed. din Paris 201

Foulis, Andrea, ed. și libr. din Glasgow 176

Foulis, Roberto, ed. și libr. din Glasgow 176

Franchelli, Giovanni, ed. din Genova 97

Franco le, B., ed. și libr. din Paris și Bruxelles 158-160

Freinshemius, Jean (1608-1660) 55

Fritsch, Gaspar, ed. comercial din Leipzig 65

Galland, Antoine (1646-1715), filolog, trad. și orientalist fr. 98

Gellert, Cristian Fürchtegott (1715-1769), moralist, poet germ. 64-67

Gesner, Matthias Iohann (1691-1761), savant germ. 73

Gibbon, Edward (1737-1794), ist. engl. , trad. 69

Gleditschii, Ioannis Ludovici, ed. din Frankfurt 60

Gotthilf Teoph. Georgi, ed. din Lipsiae 54

Gresset, Jean-Baptiste-Louis (1709-1777), dramaturg, poet fr. 70

Groddech, Gabriel (1672-1709) 60

Guerin, Hippolyte-Louis, ed. comercial din Paris 37-39, 185-187

Guillaume, ed. și libr. din Paris 177

Hagedorn, Herrn Friedrich von (1708-1754), poet germ. 71-72

Hamberger, Georg Christoph (1726-1773) 73

Harevelt, E. Van, ed. din Amsterdam 8, 196

Harles, Gottlieb Christoph (1738-1815), clasic germ. 40

Heineccius, Johannes Gottlieb (1681 – 1741), jurist germ. 74

Henry, J. B., ed.-libr. din Lille 107

Heubach, Jean-Pierre, ed. din Laussane 41, 95

Homer (a trăit în sec. VIII î. H.), poet, rapsod grec legendar 108

L'Honoré Françoise, ed. din Amsterdam 193

Hoppe, Samuel Joachim (1684 - 1754), diacon pol. 60

Hristopulos, Athanasios (1771-1847), medic, jurist, poet și dramaturg grec 202

Hume, David (1711-1776), filozof, ist. și economist scoțian, adept al empirismului 77-78

Huysen, Henric L.B., ed. 60

Jacobs, Cristian Friedrich Wilhelm (1764-1847) 79

Jean Le Clerc (1657-1736), teolog, savant elvețian 91

Joly, Jean-Albert, ed. din Avignon 188-189, 203

Kant, Immanuel (1724-1804), filozof germ. 80

Klopstock, Friedrich Gottlieb (1724-1803), poet germ. 81-83

Krašeninnikov, Stepan Petroviči (1711-1755), cercet., geograf rus 84

Lacombe, libr. din Paris 85

Lacombe de Prezel, Honoré (1725-?) 85

Lamartine, Alphonse Marie Luis de Prat (1790-1869), polit., scriitor și poet fr. 86

Lange, Johann Joachim (1670-1744), teolog, filozof germ. 87

Laran, libr. din Paris 15

Le Beau, Charles (1701-1778), scriitor, ist. fr. 88

Leonard, Jean, ed. - libr. din Bruxelles 14

Letellier [Le Tellier], ed. din Paris 69

Liger, Louis (1658-1717) 89

Limiers, Henri-Philippe (?-1725) 36

Lindsell, Augustin (?-1634), episcop engl. 90

Locke, John (1632-1704), filozof și om polit. engl. 91

Mably, Gabriel Bonnot, abate (1709-1785), moralist, economist și ist. fr. 92

Maclaine, Archibald (1722-1804), ist. 104 - 105

Madai, David Samuel (1709-1800), medic, numizmat ungar 87

Mamoukas, Andreas Z. (1801-1884), savant grec din Chios 175

Mandelslo, Jean-Albert de (1614-1644), călător renumit 93

Mariette, Pierre-Jean (1694-1774), ed. din Paris 75 - 76

Massuet, Pierre (1698-1776) 36

Maucroix, François (1619-1708), poet, trad. fr. 111

Mercier, Louis-Sebastien (1740-1814), dramaturg, scriitor fr. 94 - 95

Mertens, Hieronymus Andreas (1743-1799) 96

Metastasio, Pietro [Antonio Domenico Bonaventura Trapassi], abate (1698-1782), poet ital. și libretist de operă 97

Meyer, Joh. Heinr., ed. 73

Mignot, Vincent, abate (1730-1791) 98

Miller, François 190-191

Milton, Giovanni [John] (1608-1674), poet, pamfletist și ist. engl. 100

Montanus, Philippus (1496-1576) 90

Montesquieu, Charles-Louis de Secondat, baron (1689-1755), filozof, aut. satiric și iluminist fr. 101-103

Morellet, André (1727-1819), scriitor, enciclopedist și trad. fr. 8

Mosheim, Jean Laurent (1693? -1755), ist., cleric germ. 104 - 105

Motraye, Aubry (1674-1743), călător fr. 195

Moutard Nicolas Léger, libr. din Paris 178-180

Murray, Frères, ed. din Leyda 57

Musier, J.B.G., libr. din Paris 9

Nyon, N.H., ed. din Paris 17, 56, 110-111

Occhi, Bartolommeo, libr. din Paris 100

Olarius, Adam (1603-1671), matematician, geograf germ. 93

Philon, Alexandrinus Iudaeus [Philon din Alexandria] (15/10 î.Hr. -20 d.Hr.) 109

Pichler, Anton, ed. din Viena 169-171

Pitteri, Francesco, ed. comercial și tipograf din Veneția 195

Platon (427-347 î. Hr.), filozof grec 110-111

Plesčeev, Serghei Ivanovič (1752-1802), scriitor, trad. și viceamiral rus 112

Plutarh din Cheroneea (cca 46-cca 120 d. Hr.), scriitor, ist. și filozof grec 113-121

Pluche, Noël Antoine (1688-1761) 122

Prévost d'Exiles, Antoine- François (1697-1763), scriitor fr. 138

Probus, Aemilius (sf. sec. IV), gramatician din vremea lui Teodosiu II 113

Rabener, Gottlieb Wilhelm (1714-1771), scriitor, satiric germ. 123

Racine, J., ed. din Rouen 164-168

Racine, Jean-Baptiste (1639-1699), dramaturg, scriitor fr. 111

Raynal, Gillaume-Thomas-François, abate (1713 - 1796), scriitor fr. 124

Regnard, Jean-François (1655-1709), scriitor, dramaturg fr. 125-126

Reichard, Henri-Auguste-Ottocar (1751-1679), călător germ. 127

Retz, Jean François Paul de Godini, cardinal (1613-1679), prelat, memorialist fr. 128

Rey, Marc Michel (1720-1780), ed. din Amsterdam 34-35, 84

Rhousiades, Georgios 108

Richardson, Samuel (1689-1761), scriitor engl. 129-138

Richer, Adrien (1720-1798), scriitor fr. 139

Richey, Michael (?), prof. din Hamburg 11-13

Ritteri, Johann Daniel (1709-1775), ed. 74

Robertson, William (1721-1793), ist. scoțian 140

Rolli, Paola (1687-1765), trad. 100

Rollin, Charles (1661-1741), ist. fr. 141-143

Rousseau, Jean Jacques (1712-1778), filozof și scriitor fr. 144-157

Roux, Philippe, ed.-libr. din Maestricht 161-163

Rowe, Thomas (1687-1715), trad. 104-105, 121

Ryer, Pierre (1606-1658), dramaturg, trad. fr. 55

Saillant, ed. comercial și libr. din Paris 53, 56, 88, 110-111

Saint-Pierre, Jacques-Henri Bernardin de (1737-1814), scriitor fr. 158-160

Saint-Pré, de [Jean-Baptiste D'Aueroche] (1728-1769), astronom, călător fr. 84

Schlegel, August Wilhelm (1767-1845), poet, crit. și ist. germ. 169 - 171

Schmieder, Christian Gottlieb (1750-1825), ed. din Karlsruhe, 173

Sévigné, Marie de Rabutin-Chantal, marchiză (1626-1696), aristocrată fr. 160 - 168

Sévigné, Françoise-Marguerite, contesă de Grignan (fiica) (1646-1705), aristocrată fr. 160-168

Shakespeare, William (1564-1616), dramaturg și poet engl. 169-171

Shuckford, Samuel (1693-754), cleric engl. 172

Silberrad, Johann Martin (1707-1760), prof., filolog germ. 74

Socrates (469-399 î. Hr.), filozof grec 173

Stagué, Conrad Henry, ed. din Augsburg 96

Tasso, Torquato (1544-1595), poet ital. 176

Theofokis, Nichifor (1731-1800) erudit și ecleziast 174

Theophilactus de Ochrida (1050-1108), arhiepiscop grec 90

Thibault, Lefebvre, celebru avocat fr. 177

Thomas, Antoine-Léonard (1732-1785), poet și crit. literar fr. 178-180

Tillemont, Louis-Sébastien Le Nain (1637-1698), ist. fr. 181 - 184

Tourneur, Pierre Prime Félicien, le (1737-1788), trad. fr. 203

Trattner, Johann Thomas (1717-1798), ed. și tipograf din Viena 66-67, 123

Treuttel, Jean George (1770-1826), libr. și ed. comercial din Strasbourg 26 - 28

Valmont, Gérard Philippe-Louis, abate (1731-1813), scriitor fr. 188-189

Vaugelas, Claude Favre de (1585-1650), gramatician, trad. fr. 55

Veaux, Antoine Joseph de, baron (1755-1838), general fr. 190-191

Vlam, Barthelemy, ed. din Amsterdam 91

Voltaire, François-Marie Arouet (1694-1778), eseist, filozof și scriitor fr. 8, 192-195

Vosgien, pseudonimul lui Jean-Baptiste Ladvocat (1709-1765), preot, medic, prof. univ. fr. și bibliotecar la Sorbona 196

Wailly, Natalis (1805-1886), ist., arhivist și bibliotecar fr. 197

Washington, Irving (1783-1859), eseist, ist. și biograf amer. 198

Weidmanni, Mavritii Georgii, ed. din Frankfurt 60, 65

Wicquefort, Abraham (1668 - ?) 93

Wieland, Cristofor-Martin (1733 – 1813), scriitor germ. 173, 199 - 200

Xiphilinus, Ioannes (a trăit în a doua jum. a sec. 11 în Constantinopol) 201

Zonaras, Jean (sf. sec. XI – 1160), ist. și cronicar bizantin 201

Zosimos (sec. V), ist. grec 174, 201

Young, Edward (1683 – 1765), poet engl. 203

INDICE GEOGRAFIC

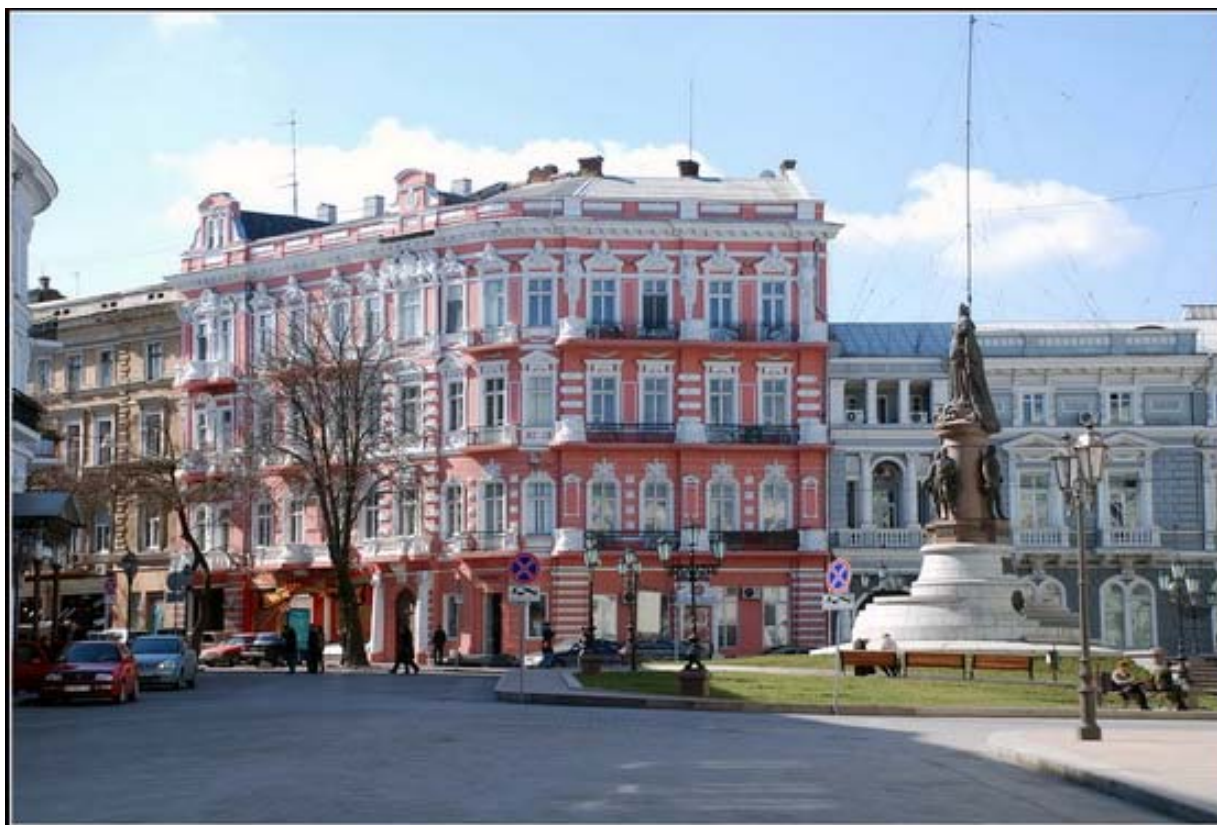
1. AMSTERDAM 8, 34-36, 77-78, 84, 91, 93, 102-103, 140, 157, 178, 193, 196
2. Argentorati vezi Strasbourg
3. AVIGNON 188-189, 203
4. AUGSBURG 96
5. Auguste vezi Augsburg
6. BERLIN 106
7. BRUXELLES 14, 158-160
8. Carlsruhe vezi Karlsruhe
9. COBURG 40
10. Cobvrgi vezi Coburg
11. DEUX-PONTS [în Germania] 101, 145–156
12. EDINBURGH [capitala Scoției] 176
13. Frankfurt vezi Frankfurt am Main
14. Frankfurth am Main vezi Frankfurt am Main
15. FRANKFURT AM MAIN 50-52, 60, 68, 80, 198
16. Francofurti vezi Frankfurt am Main
17. GENÈVE [Geneva] 42-49, 113, 128, 144, 194
18. GENOVA [Italia] 97
19. Ginevra vezi Genève
20. GLASGOW 176
21. Glasgva [în Marea Britanie] vezi Glasgow
22. Halae Magdeburg vezi Halle
23. HALLE 87
24. Ienae [oraș universitar din landul Thüringen, Germania] vezi Jena
25. JENA 61
26. KARLSRUHE 173
27. LAUSANNE [Elveția] 41, 95
28. Leide vezi Leiden
29. LEIDEN [Leyda] 57
30. Leipsic vezi Leipzig
31. Leipsick vezi Leipzig
32. LEIPZIG 10, 50-52, 54, 64-65, 68, 79, 80, 102-103
33. LEMGO=Lemgov [în Landul germ. Rhine-Westphalia] 73
34. LILLE 107
35. Lipsiae vezi Leipzig
36. Londini vezi Londra
37. LONDRA 59, 70, 90, 102- 103, 124
38. Londre vezi Londra
39. Londres vezi Londra
40. Lutetiae Parisiorum vezi Paris
41. LYON 92

42. MAASTRICHT [capitala ducatului Limburg din Olanda] 104-105, 161-163
43. MAGDEBURG 87
44. Magdeburgicae vezi Magdeburg
45. MEMMINGEN [oraș din landul Bavaria, Germania] 96
46. Memmingue vezi Memmingen
47. Moçxa vezi Moscou
48. MOSCVA 112, 174
49. NEUCHÂTEL [Elveția] 94
50. ORLEANS 32
51. Parigi vezi Paris
52. PARIS 4-7, 9, 11-13, 15-17, 31, 33, 37-39, 53, 55-56, 62-63, 69, 75-76, 85-86, 88-89, 98-100, 109-111, 114-122, 125-126, 129-37, 139, 141-143, 157, 172, 177-180, 185-187, 192, 197, 201
53. Peiraiei [port maritim din Atena] vezi Piraeus
54. PIRAEUS 175
55. REUTTLINGEN 71-72, 81-83, 199-200
56. ROUEN [capitala istorică a Normandiei] 138, 164-168
57. STUTTGART [capitala landului germ. Baden-Wurttemberg] 190-191
58. STRASBOURG 18-28, 74
59. VENEZIA [Veneția] 1-3, 181-184, 195
60. Venise vezi Veneția
61. ßiennh vezi Viena
62. WEIMAR [oraș german din landul Thüringen] 127
63. VIENA 66-67, 108, 123, 169-171
64. ZÜLLICHOW [Sulechow, Polonia] 29-30

Blazonul familiei Sturdza-Gagarin

Conține stema sturdzeștilor (în partea dreaptă) oferită lui Chiriac Sturdza, marele vornic (? – 1682), și a familiei Gagarin (în partea stângă) cu care s-a înrudit Alexandru Sturdza.

Casa în care a locuit la Odesa Alexandru Sturdza

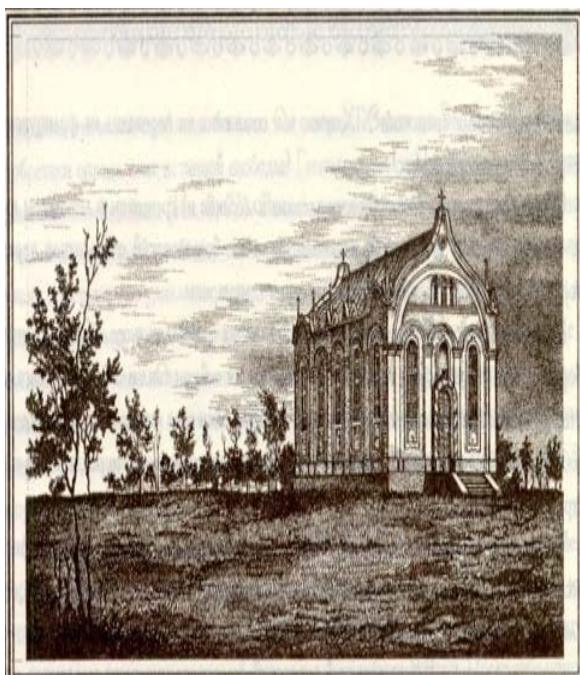
(182? – 1854)

Ruxanda Edling-Sturdza,
sora lui Alexandru Sturdza
(1786 – 1844)

Alexandru Sturdza
(1791 – 1854)

Biserica „Învierea Domnului” din Odesa
construită de Al. Sturdza în 1846.
Aici se află cavoul familiei
Sturdza-Edling-Gagarin.

Aceiași biserică în zilele noastre după restaurare,
cu un alt nume „Maria Magdalena”

